

William Shakespeare
KUPEC BENÁTSKÝ.
Přeložil J. J. Kolár

Osoby.

Vévoda Benátský.
Princ Marokánský, |
Princ Aragonský | ženichové Porcie.
Antonio, kupec v Benátkách.
Bassanio, jeho přítel.
Salanio, |
Salarino, |
Graciano, | přítel Antonia a Bassania.
Lorenco, Jesičin milovník.
Shylok, žid.
Tubal, žid, jeho přítel.
Lancelot Gobbo, šašek, Shylokův čeledín.
Starý Gobbo, Lancelotův otec.
Salerio, posel z Benátek.
Leonardo, Bassaniův sloužící.
Baltazar, |
Stefano, | sloužící u Porcie.
Porcie, bohatá dědička.
Nerissa, její služka.
Jesika, Shylokova dcera.
 Benátská **šlechticová, úředníci** nejvyššího soudu, **žalárníci,**
posluhové a všeliká jiná **družina.**
Dějště dílem v Benátkách, dílem v Belmontě, statku Porcie na pevnině.

Jednání první.

Výjev první.

V Benátkách. Ulice.

Vystoupí Antonio, Salarino a Salanio.

Antonio. Ba nevím v skutku, proč tak truchliv jsem;
 jsem stížen tím, i vás to, dite, tíží.

Však, kterak jsem to našel, chyt', či jal,
 z jaké to látky, z čeho zrozeno;
 to teprv zvědět mám;
 ta smutnost činí tak mě nevtipou,
 že ledva sebe mohu poznati.

Salarino. Duch váš se zmítá na moři; tož tam
 kde v plachet nádheře koráby vaše¹⁾
 jak vodní velmoži a měšťané,
 neb jako slavný povoz námořní,
 převládají nizounké kramářky,
 již kloní se a čest jim vzdávají,
 an mimo letí křídlem utkaným.

Salanio. To věřte, kdybych měl ty statky tam,
 myšlének mých by lepší byla část
 i s nadějí mou vně. Jáť stále bych
 jen trávy škubal²⁾ seznat větra let,
 v mapách bych slídil čerpadla a břehy,
 a každá věc, činíc mi starosti
 ze ztráty statků mých, bez pochyby,
 by zasmušila mne.

Salarino. Dech můj, ofukující
 mou polívku, by v zimnici mě svál
 pomyšlením, jak příliš velký vítr
 na moři škody může učinit.
 Při pohledu na orloj sypací
 zpomínal bych vždy náspu, mělčiny,
 statného Ondřeje,³⁾ jak v písku tkví,
 hloub kloně svršek nežli žebra svá,
 svůj zlíbat rov. A kdybych do kostela
 jda spatřil kamenné to svaté stavení,

zdaž bych hned nezpomínal úskalí,
 jež zavaděním o mou křehkou loď
 hned v moře sype všechno koření,
 a vlny hlučivé v můj hedváb obléká?
 Ať zkrátka díím: V tu chvíli pln jsem ceny,
 a v příští bez ceny. Tu myšlenku
 bych mítí měl; – a té bych neměl mítí,
 že případ věci té mne zarmoutí?
 Nemluvte nic! Jáť vím, Antonio
 jest smutný pomněním na zboží své.

Antonio. To, věřte, ne. Jsemť vděčen Štěstěně,
 že v jednom stavadlu své zboží nechovám,
 ni v jednom místě; všecken statek můj
 též nevisí na přízni téhož roku.

A protož zboží mé nemůž' mě zasmušit.

Salanio. Pak jste zamilován.

Antonio. I jděte, jděte.

Salanio. To také ne? – Nu pak jste truchliv jen
 že nejste vesel. Tak i snadno vám
 se smáti, skotačit a říci: Jsemť vesel,
 že nejsem truchliv. Při sám dvouhlav Janus!⁴⁾
 Jak divných lidí tvoří příroda!
 Jsouť, kteří mhourají vždy očima,
 a smějí se, jak papouš dudáku;
 a jiní zas tak tváře kyselé,
 že nechťi smíchem zuby vycenit,
 byť sám i Nestor děl, že žert to k smíchu.

Vystoupí Bassanio, Lorenco a Graciano.

I hle, Bassanio, váš čacký strýc!
 Graciano a Lorenco! S Bohem již!
 Teď zůstavím vás v lepší společnosti.

Salarino. Rád bych byl zůstal vás zde potěšit,
 však dražší přátelé mne předešli.

Antonio. Převzácnát' cena vaše v očích mých.
 Mám za to, že vás volá vlastní věc,
 a vhod vám příležitost k odch[od]u.

Salarino. Dobré jitro, dobří pánové.

Bassanio. Aj páni, rcete, kdy se budem smát?
 Jste velmi řídicí hosté; musí to tak být?

Salarino. V čas příhodný vás bohdá navštívíme.

Odejdou Salarino a Salanio.

Lorenco. An jste, Bassanio, napad' Antonia,
 my dva zas odejdem. Však polední
 na myslí mějte, prosím, naši schůzku.

Bassanio. Jáť přijdu zajisté.

Graciano. Signor Antonio, zle vypadáte.

Vyť máte na svět mnoho ohledu:
 kdo za lopot jej koupil, tratí jej.
 Jste věru ku podivu proměněn.

Antonio. Mně, Graciano, svět jest pouze světem,
 tož divadlem, kde každý svůj má úkol,
 a můj jest truchlivý.

Graciano. Mně přejte úkol šaška.

Nechť v plesu, v smíchu vrásky přikvačí!
 Chci raděj vínem játra zažehat,
 než srdce žalným chladit povzdechem.
 Aj proč by člověk, teplou maje krev,
 zde seděl tich, jak z alabastru děd?
 Proč bděje spát? Proč omrzlostí
 zalízat v žloutenku? Slyš mne, Antonio!
 mám tebe rád, a láska má teď mluví.
 Známť jistých lidí drah, jichž obličej
 se pění, sráží, jako bařina.

Ti v samovolném váznou mlčení
 s tím obmyslem, že zastrou se tak zdáním
 věhlasu, vážnosti a hloubných soudů,

a jakby chtěli říci: „Jsem pan Věštba,
a rtoma-li jen hnu, ať pes tu neštěkne!“
Ó můj Antonio, ty pány znám,
jenž proto proslulí jsou mudrci,
že ani necekají; kdyby cekli,
kletbou by byli uším slyšícím,
jež bratřím svým by bláznů přezdělý.
Chci jindy víc ti o tom povědít.
Jen nelapej tak smutným vnadidlem
ty hloupé mřínky, zvané vrtochy.
Lorenzo, pojď! Teď s Bohem prozatím.
Až po obědě řeč svou dokonám.

Lorenzo. Nuž, na shledanou, k polednímu zas.

Ját' musím být' z těch němých mudrců,
neb Graciano vždy mi mluvit brání.

Graciano. Dva roky zůstaň ještě druhem mým,
a hlasu svého zvuk pak nepoznáš.

Antonio. Nu s Bohem! Tomu k vůli bude ze mne švástal.

Graciano. Měj dík! – Neb mlčení nestihne tam jen hana,
kde jazyk hovězí a neprodejná panna.

Odejdou Graciano a Lorenzo.

Antonio. Zač ta jeho řeč?

Bassanio. Graciano umí bez konce švástat o ničem, a tož více
než kdo jiný v Benátkách. Jeho vtipy jsou jak dvě pšeničná
zrna ve dvou měřicích otrub; hledáte jich po celý den, a
našel-li jste je, shledáte, že nestojí za hledání.

Antonio. Teď řekněte, jaká to dáma jest,
ku které přísahal jste tajně putovat,
a slíbil dnes mi o tom povědít.

Bassanio. Neznámoť není vám, Antonio,
jak valně jsem vysílil jmění své
projevováním větší nádhery,
než prostředkův mi přáno dál ji věsti.
Já neželím, že teď jsem zastaven
v tom chlubném běhu. Teď má starost jen,
bych dobrým způsobem se zbavil dluhů,
v kterýchž mě věk můj příliš hejřivý
pozůstavil. A vám, Antonio,
jsem nejvíc zadlužen, tož penězi i láskou;
a v lásce vaší mám i rukojemství,
že mohu záměr svůj vám objevit,
kterak se všech svých dluhů sprostít chci.

Antonio. Ó prosím, svěřte se mi, příteli.

A pakli to, jak dosavad vy sám,
má zřetel poctivosti, buďte jist,
svou osobu, svůj měšec, statek svůj,
to vše zotvírám vašim potřebám.

Bassanio. V svém žáckém věku, šíp-li zalít' mi,
za ním jsem střelil druhý téhož letu,
tou samou cestou, s větším pozorem,
bych našel první zas; tak oba zahodiv
přečasto nalezl jsem oba šípy.
Uvádím vám ten důkaz dětské hry,
že v následujícím jest stejná nevinnost.
Jsemť mnoho dlužen vám, a všecko to,
jak jinoch svéhlavý, jest ztraceno.
Však střelili-li chcete druhým šípem
touž cestou jako prvním, víru mám,
že cíle pozoren buď oba najdu,
buď druhý opět zpátky přinesu,
za první zůstav vděčným dlužníkem.

Antonio. Aj, vždyť mě znáte; čas maříte tím,
zaplétaje mou přízeň v okliky.
Ba větší křivdu činíte mi teď
pochybováním o mé pomoci,
než kdybyste prohýřil vše co mám.

Již honem řekněte, co mám já činit,
by činil podle vaší vědomosti,
a hned jsem k tomu hotov. Protož mluvte.

Bassanio. V Belmontě dáma jest, dědička bohatá,
a krásná, krásnější nad slovo to,
převzácných ctností. Někdy její zrak
mne dařil milým, němým poselstvím.
Porcie jmenem; ceněna ne lehčej
než Katonova dceř, Brutova Porcie.
Těž dálný svět tu její cenu zná;
neb ze všech stran přiválí větrové
výtečné ženichy. Přejasná její křtice
jak zlaté rouno skráně oblehá,
z Belmontu činíc břehy Kolchické,
a mnohý Jason šel tam k námluvám.
Ó můj Antonio, jen tolik míti chci,
bych vyrovnal se některému z nich,
mámť jakous v duši svojí předtuchu,
že bez otázky šťastným bych se stal.

Antonio. Víš, všecken statek můj že na moři;
nemámť ni peněz, aniž zboží, jímž
bych teď co sehnal. Obejdi se tedy
a zkus, seč v Benátkách jest úvěr můj;
a napni jej až v samu výstřednost,
bys moh' se vypraviti k Porcii.
Jdi, hledej hned – já též tak učiním –
kde peněz jest, a jistě za to mám,
že zjedná úvěr jakbych měl jich sám.

Odejdou.

Výjev druhý.

V Belmontě. Komnata u Porcie.

Vystoupí Porcie a Nerissa.

Porcie. Na mou věru, Nerisso, malou mou osůbku velký ten
svět již omrzel.

Nerissa. Omrzel by vás, drahá slečno, kdyby míra vašeho
neblaha tak byla dovršena jak vašeho blaha. Znamenámť
už, že ti, co v nadbytku se přebrali, též tak zchuraví, jak ti,
co v nedostatku hladu mrou; ba neníť to prostřední štěstí,
hověti si v středu. Nadbytek dodělá se dříve šedivých vlasů,
střídmost však delšího věku.

Porcie. Dobré to průpovědky, a dobře přednešeny.

Nerissa. Dobře následovány lepšími by byly.

Porcie. Kdyby činění tak snadné bylo jak vědění kterak co
činiti, z kapliček staly by se kostely, a paláce z chýší
chudých lidí. Dobrý to kazatel, který dle svého kázání
jedná. Snadněji dám dvaceti naučení, kterak dobře jednati
jest, než abych byl jediným z těch dvacíti a jednal podle své
vlastní nauky. Mozek vymýšlí pro krev zákony; horká však
letora chladný zákon přeskočí. Mládec nerozum takový jest
zajíc, že přeskakuje síť mrzáka rozvahy. Tímto však
rozumováním manžela si ne zvolím. Ó běda! To slovo
voliti! Nemohu si zvoliti koho bych chtěla, aniž toho
zavrhnouti, kdo se mi nelíbí. Tak vůle živé dcery obmezena
jest vůlí mrtvého otce. Není-li to ukrutné, Nerisso, že
nemohu jednoho zvoliti a druhého zamítnouti? –

Nerissa. Otec váš byl ctnostný muž, a zbožní lidé mívají v
hodině smrti dobré nápady. Protož i v této loterii – kterouž
si vymyslí s těmi třemi skřínkami, tož zlatou, stříbrnou a
olověnou (kdo totiž v této hře zvolí jeho mínění, zvolí také
vás) – bez pochyby pravou skřín jiný ne zvolí, leč ten, kdož
by vás v pravdě miloval. Než řekněte, jak vroucí jest vaše
náklonnost k některému z knížecích těch frejřů, co jich
sem přibýlo?

Porcie. Prosím tě, jmenuj mi jednoho po druhém, a k tvému
pojmenování chci je popisovati. Srovnej pak s mým

popsáním mou náklonnost.

Nerissa. Nejprve, máme zde toho Neapolského prince.

Porcie. Aj, toť člověk hříbě. On v skutku o ničem jiném nemluví než o své m koni; a za velký to považuje dodatek svých dobrých vlastností, že ho dovede sám okovat. Obávám se, že jeho Milost paní matka falešnou prováděla hru s nějakým kovářem.

Nerissa. Pak máme zde toho falckého hraběte.

Porcie. Ten se neustále mračí, jakoby chtěl říci: Nechcete-li mne, volte jiného; – slyší-li něco veselého, ani se neusměje. Obávám se, že se stane plačtivým mudrcem až přijde k letům, tak bohatě již za svého mládí jest nakvašen nespůsobnou zádumčivostí. Raději bych si vzala umrlčí hlavu s kostí v hubě, nežli některého z těch dvou. Bůh mne chraň obou.

Nerissa. Kterak se vám líbí ten francouzský šlechtic, Monsieur Le Bon?

Porcie. Bůh jej stvořil, a necht' si platí proto za člověka. Jáť v skutku vím, že posměvek jest hříchem; ten ale! – Pravda, že má lepšího koně než onen Neapolitán, mnohem lepší způsob ošklivého se mračení nežli ten falcký hrabě; on jest každýkoliv člověk v nižádném člověku. Zacrliká-li drozd, metá hned kotrlce; on se pouští v šerm s vlastním svým stínem. Kdybych se za něho vdala, měla bych dvacet mužů. Opovrhne-li mnou, ráda mu to odpustím, neb kdyby mne i miloval až k šílenosti, nemohla bych mu to oplátit.

Nerissa. Co as říkáte k Faulconbridgeovi, mladému to baronovi z Angličan?

Porcie. Víš, že tomu obyčejně neříkám nic, neb on nerozumí mně aniž já jemu. Neznát' latinu, ni frančinu, aniž vlaštinu; a ty bys mohla stoupiti před soud a přísahati, že já zas neznám ani tolik angličiny, co by stálo za halíř. On je obraz spůsobilého muže; pohříchu ale, kdož pak může rozprávěti s ným panákem? A jak pitvorně je oblečen! – Zdá se mi, že kazajku svou koupil ve Vlaších, své nabobtně kalhoty ve Francii, svůj klobouk v Němcích, a spůsoby své ve všech krajích světa.

Nerissa. Co soudíte o tom skotském pánu, jeho sousedu?

Porcie. Soudím že je sousedský dobrák. Od Angličana ondno si vypůjčil poliček, a přísahal, bude-li mu možno, že mu jej vrátí. Francouz tuším stal se jeho rukojmím,⁵⁾ a pečeti svou pojistil mu jiný.

Nerissa. Kterak se vám líbí ten mladý Němec, synovec saského vévody?

Porcie. Velmi zle z rána, pokud je střízliv, a nejhůře po polední, když je opilý. V nejlepším svém stavu bývá trochu horší nežli člověk, a v nejhorším bývá o něco lepší nežli zvíře. A kdyby to i nejhůře mělo pro mne dopadnout, doufám přec, že se ho zbavím.

Nerissa. Podrobí-li se volbě, a zvolí-li pravou skříň, zamítla byste vůli otcovu, kdybyste zamítla jej.

Porcie. Z té příčiny, z bázně nejhoršího, prosím tě, postav hluboký pohár rýnského vína na nepravou skříň; a kdyby uvnitř skříně seděl i sám ďábel, a zvenčí jen to pokušení, mám za to, že ji zvolí. Vše jiné učiniti chci, Nerisso, nežli se zasnoubiti s takovou slebou.

Nerissa. Nemějte starosti, slečno, že se vám dostane některý z těch pánů. Oznámiliť mně již své rozhodnutí, kteréž zní: vrátiti se domů, a neobtěžovati vás déle námluvami; leč by bylo možno, dostati vás jiným spůsobem, nežli ustanovením vašeho otce, závislým od těch skřínek.

Porcie. A kdybych měla tak dlouho žíti, až bych sestárla jak Sibyla, chci umřítí čista jak Diana, nikdo-li mne neobdrží podle ustanovení mého otce. Jsemť tomu ráda, že aspoň tato část mých ženichů jest tak moudrá. Neníť jednoho mezi nimi, jehož odbytí bych si nepřála, a prosím Boha, aby jim

šťastného odjezdu dopřáti ráčil.

Nerissa. Zpomínáte-li pak ještě, slečno, jistého Benátčana; bylť učenec i vojín, kterýž za živobytí vašeho otce sem přišel ve společnosti markýze z Montferratu?

Porcie. Ovšem, ovšem, byl to Bassanio; tak se tuším jmenoval.

Nerissa. Tak jest. Ze všech mužů, jichžto kdy moje bláhové oči spatřily, zdál se mi on jediný hoden zpanilé ženy.

Porcie. Dobře se naň pamatuji, a zpomínám též, že zasluhuje tvé chvály. – Co jest? Co nového zas?

Vystoupí sloužící.

Sloužící. Ti čtyři cizinci, slečno, vás hledají, aby se s vámi rozžehnali. Přišelť i posel pátého, knížete Marokánského, kterýž oznamuje, že jeho pán k večeru přijede.

Porcie. Kdybych mohla pátého tak veselým srdcem vítat, jak se s tím čtverolistem loučím, potěšila bych se z jeho příchodu. Má-li povahu svatého a zevnějšek ďábla, přála bych si, aby mě raděj vyzpovídal, nežli za ženu si vzal. Pojď Nerisso. – Jdi hochu napřed. – Sotva za jedním ženichem jsme zavřeli, již druhý klepá na dvěře.

Odejdou.

Výjev třetí.

V Benátkách. Veřejné náměstí.

Vystoupí Bassanio a Shylok.

Shylok. Tři tisíce dukátů – dobře.

Bassanio. Ano pane, na tři měsíce.

Shylok. Na tři měsíce – dobře.

Bassanio. Za kteréž, jak jsem vám již řekl, Antonio ručit chce.

Shylok. Antonio chce ručit – dobře.

Bassanio. Chcete mi v tom posloužit? k libosti mně to učinit? Zvíím vaši odpověď?

Shylok. Tři tisíce dukátů na tři měsíce, a Antonio chce ručit.

Bassanio. Vaše odpověď na to?

Shylok. Antonio je dobrý muž.

Bassanio. Slyšel jste kdy něco tomu naopak?

Shylok. Ó ne, ne, ne, ne. – Muslím toliko, nazýváje ho dobrým mužem – byste mi dobře rozuměl – že je zámožný. Statek jeho však jest poněkud v nejistotě. Jeden koráb má pro Tripolis, druhý pro Indii, a mimo to, jak jsem zaslechl na Rialtě, třetí v Mexiku, čtvrtý pro Anglicko – i jiného ještě zboží rozptýleného po cizině. Než ale, koráby jsou jen prkna, lodníci pouze lidé; jeť zemních potkanů a vodních potkanů, vodních a zemních zlodějů, myslím totiž loupežníky. A pak to nebezpečí vln, větru a úskalí. Na vzdor tomu všemu je ten muž přece zámožný. Tři tisíce dukátů – zdá se mi, že mohu přijmouti jeho rukojemství.

Bassanio. Buďte jist že můžete.

Shylok. Chci býti jist a mohu to též být.

Abych však byl jist, chci to rozvážit.

Mohu s Antoniem mluvit?

Bassanio. Libo-li vám s námi obědvati.

Shylok. Ano, čenichat vepřovinu, jíst příbytek, do kterého váš prorok, ten Nazarenčan, druhdy zaklel ďábla.⁶⁾ – Chci s vámi kupčítí, vám prodávati, s vámi obcházeti, a tak dále; nechci však s vámi jísti, nechci s vámi pítí, aniž s vámi se modliti. Co nového na Rialtě? – Kdo tu přichází?

Vystoupí Antonio.

Bassanio. To je signor Antonio.

Shylok (stranou). Tak úlisný vyhlíží publikán!

Nenávidím jej, že on křesťanem,

než proto víc, že v hrubé prostotě

peníze zdarma půjčuje, tím kaze

v Benátkách cenu našich úroků.

Za kyčel jednou-li jej uchyťm,

chci krmit k ztučnění své staré k němu záští.

Nenávidí on svaté naše plémě,

i tam, kde schůzka kupců největší,
můj obchod, mne, můj správný tupí zisk
a zve to lichvou. Budiž klet můj kmen,
když to mu odpustím.

Bassanio. Slyšíte Shyloku?

Shylok. Svou nynější počítám hotovost;
a pamět-li mne zdáním neklame,
v okamžení hned zjednat nemohu
těch tři tisíce dukátů. Než, co na tom.
V tom vyhoví mi Tubal, bohatý
žid mého kmene. Stůjme! – Na kolik
měsíců? (*K Antoniově*) Pokoj s vámi, dobrý pane!
My právě o Vašnosti mluvili.

Antonio. Ač nedlužím se, aniž půjčuji,
bych úroků vyplácel aneb bral,
přec, Shyloku, bych prospěl příteli,
chci zrušit způsob ten. Řek' jste mu již
co chcete?

Shylok. Ano, tři tisíce dukátů.

Antonio. A na tři měsíce.

Shylok. Jáť zapomněl; –
na tři měsíce, ano tak jste řek'.

Nu, dobře – vaše rukojemství; ukažte –
než, slyšte; pravil jste, jak se mi zdá,
že pro užitek nepůjčujete
ni nedlužíte se.

Antonio. To nečinívám.

Shylok. Když Jakub ovce pásal u jce Labana,
a Jakub byl po svatém Abrahamu,
(jak zosnovala moudrá jeho máť)
již třetí držitel – ba ano třetí.

Antonio. Co bylo s ním? Bral také úroky?

Shylok. To ne; – ne zrovna úroky jak vy to zvete.
Nu, slyšte jen co Jakub učinil.

Onť s ujcem Labanem se smluvil o to,
že strakatá a peřestá jehňátka⁷)
mzdou budou Jakubu. Když běhlé ovce pak
se vrátily zas v podzim k beranům,
a plemenění úkon bujarý
u vlnatých těch bahnic započal,
tu chytrý pastýř sloupal něco prutů,
a když se v stádě dalo plození,
před zrak je stavěl plodných plemenic,
jež počavše, pak v době bahnění
jehňátka rodily jen peřestá,
jež byla majetností Jakuba.

Tak nabyl statku a byl požeňán;
jeť statek požeňáním, když ho nekradem.

Antonio. Tu na zdařbůh svou službu Jakub vsadil,
ne na věc, kterou on moh' způsobit;
to řízením se stalo ruky nebes.

Je snad to uvedeno k chvále úroků?
je vaše zlato, stříbro, beranem a ovcí?

Shylok. To nevím. Množím jen co nejrychlejš' to plémě. –
Než slyšte, pane!

Antonio. Viz Bassanio,
jak d'ábel pro svůj účel pismo cituje.
Zlá duše, přivádějíc svaté svědectví,
jest jako lotr s usměvavou tváří,
překrásné jablko v jádru nahnílé.
Jak krásný mívá faleš zevnějšek!

Shylok. Tři tisíce dukátů – pěkná plná suma.

Z dvanácti tři měsíce – řekněte mi úrok.

Antonio. Nuž Shyloku, chceš v závazek nás vzítí?

Shylok. Signor Antonio, vyť jste mne druhy
a často na Rialtě pohanil

pro mé peníze a mé úroky.

A já plec skrčiv vše jsem nesl tich,
neb trpěti jest znakem mého kmene.
Zval jste mě nevěrcem, pseem katovým,
a židovský můj plášť jste poplival
jen proto, že jsem lichvil tím co mého.
Nu dobře; – stalo se, že jsem vám potřebný;
a hle, tu přicházíte, díte: Shyloku,
my potřebujem peněz; – ano díte tak
vy, jenž jste vykydl svou slinu na můj vous,
a skopal mne, jak z prahu kopeme
cizího psa. – Peníze vaše žádost.
Co měl bych říci já? – Mám říci snad:
Což pes má peněz? Možno-li, by pes
moh' půjčiti tři tisíce dukátů? –
Či mám se níž jak dlužník uklonit,
dech zataje, v pokoře šeptající
snad říci: Krásný pane,
vyť středu minulou jste na mne pliv',
mne ušláp' v tentýž den, a jindy zas
mi přezděl psů; a pro tu zdvořilost
chci tolik peněz vám teď zapůjčit.

Antonio. A schopen jsem ti zase vynadat,
a zas tě pokydat a pošlapat.

Peníze-li chceš půjčit, nepůjčuj
jich nám co přátelům (neb bralo-liž
kdy přátelství z mrzkého kovu zisku?);
půjč nám je spíš co nepřátelům svým,
jichž, neplatí-li, s lepším svědomím
pak stihneš pokoutou.

Shylok. Aj kterak bouříte!

Chci přítel být a získat vaší lásky,
zapomnět hanby, jíž jste mě pokálel.
Chci přispět vám, a nevzít z peněz svých
halíře úroků, a vy mne neslyšíte.
Podávám dobrotu.

Antonio. To věru laskavost.

Shylok. A takou laskavost chci projevit.
K notáři se mnou pojd'te, upečet'te tam
jen malý zápis – a, pro pouhý žert –
nezaplatíte-li mně v jistý den,
na jistém místě, tu neb onu sumu,
jakáž udána v listu – pokoutou
že stát se má úplná libra masa,
kterouž si mohu vzít a vyřezat
kdekoliv budu chtít z vašeho těla.

Antonio. I staň se tak. Ten list chci zpečetit,
a říci: žid byl velmi laskavý.

Bassanio. Tím nechtěj'te se za mne zaručit,
chci raděj zůstat v nedostatku svém.

Antonio. Buď bez starosti, však já nepropadnu.

Ve dvou měsících již, o měsíc dříve
než lhůta vyprší, dočkám se návratu
tříkrát větší hodnoty než zápis.

Shylok. Ó otče Abrame! Co jsou ti křesťané!

Jich vlastní příkrost klade v pochybu
myšlenky jiných lidí. Prosím řekněte,
ať lhůtu promešká, co bych as získal
vynucením propadlé pokuty?

Aj, libra člověčího masa, vzata z muže,
tak vzácná není, aniž prospěšná,
jak maso skopcův, jehňat, hovězí.

Já řku, bych si ho získal, činím tak.

Nu, přijme-li to, dobře; – ne-li, s Bohem!

A pro mou lásku, prosím, dél mě nesuzujte.

Antonio. Chci, Shyloku, ten zápis podepsat.

Shylok. Pak u notáře hned se dostavte,
by veselý ten zápis zhotovil.
A já dukáty měšec naplním,
dohlídnu ve svůj dům, jež v ochraně
jsem zůstavil nešetného kluka,
a přijdu pak za vámi.
Odejde.

Antonio. Pospěš, čacký žide.
Tak dobrotiv – z Hebreje křesťan bude.

Bassanio. Nevěřím pěkné smlouvě při zlé duši.

Antonio. Teď pojď; ať zbytečná tě bázeň neuchvátí,
již měsíc před časem koráby mé se vrátí.
Odejdou.

Jednání druhé.

Výjev první.

V Belmontě. Komnata v domě Porcie.

Troubení. Vystoupí princ Marokánský a jeho družina. Porcie, Nerissa a služebníci.

Marokánský. Zamítati mne nechťej pro mou pleť,
to stinné roucho palčivého slunce,
jemuž jsem souseď blízko zrozený.
Přived' mi nejkrasší tvor severu,
kde palem Féba sotva taje led,
a z lásky k tobě nechť se poraníme,
na důkaz kdo má červenější krev,⁸⁾
já, čili on. – Pravím ti, vzácná paní,
ten pohled můj již zděsil hrdiny,
a na svou lásku tobě přísahám,
že nejčestnější panny mého pásma
též milovaly jej. Tu barvu nedal
bych za jinou, leč bych tím ukrást mohl
myšlénky vaše, sladká královno.

Porcie. V ohledu volby nejsem vedena
pošetilým jen směrem dívčích zraků;
neb tato hra o budoucí můj osud
mně běře právo volit svobodně.
Však, kdyby otec můj svým nápadem
mne nebyl obmezil, jen tomu vzdát se,
kdož mě tou cestou získá, jak jsem řekla:
vy vzácný princí taktéž byste stál
v mé přízni, jak ti všichni co sem přišli
o mne se ucházet.

Marokánský. I za to díky vám.
Již, prosím, uveďte mě k oněm skřínkám,
bych zkusil svého štěstí. Přisám tento palaš –
jenž Sofa zbil a prince Peršanů,
jenž vítězil třikráte nad sultánem –
přejiskřím zrakem nejbystřejší zrak,
převzdoruji i nejvzdornější srdce,
od prsou urvu mládě medvědici,
lvu, jenžto po kořisti řve, se vysměji,
bych tebe paní získal. Ale ach! –
Když Herkules a Lichas kostkují,
kdo z obou lepší muž, tu náhodou
ok více slabší ruka vyklopí.
Tak Alcid poražen svým pacholíkem;
a tak i já – jsa veden slepým štěstím
s tím mohu minout se, co získá nehodný,
a žalem zahynout.

Porcie. Musíme k rozhodě.
Buď zcela od té volby ustupte,
buď přísahajte dřív – zvolíte-li
skříň nepravou, že nechcete pak víc
ku sňatku žádnou paní přemlouvát.
To na povázení.

Marokánský. A nechci též. Již jdeme k rozvodu.

Porcie. Do chrámu půjdem dřív. – Až po hodech
se volba staň.

Marokánský. Nuž, lose nejlídnější!
ved' k spasení, neb k ztrátě nejbídnější.
Odejdou.

Výjev druhý.

V Benátkách. Ulice.

Vystoupí Lancelot Gobbo.

Lancelot. Zajisté, moje svědomí mně v tom poslouží, abych
utekl tomu židu, mému pánu. Zlý duch stojí mi u lokte a
pokouší mě, šeptaje: Gobbo, Lancelote Gobbo, dobrý
Lancelote, aneb dobrý Gobbo, aneb dobrý Loncelote
Gobbo, vezmi nohy na ramena, rozběhni se a utíkej. Moje
svědomí zas praví: Ne, měj se na pozoru, poctivý
Lancelote, měj se na pozoru poctivý Gobbo, aneb jak jsem
dříve řekl, poctivý Lancelote Gobbo, neutíkej, zavrhní
utíkat vlastníma nohama. – Dobrá; velmi srdnatý zlý duch
zas mi poroučí sebrati svých pět švestek. Vzhůru! praví zlý
duch – pryč! praví zlý duch, pro všecko na světě, sebeř
svou srdnatost, praví zlý duch, a utíkej. Dobrá; moje
svědomí zas věsí se na krk mému srdci, a velmi moudře
radí: Poctivý můj příteli Lancelote, synu poctivého muže –
či raději, synu poctivé ženy – neb otec můj v skutku již
trochu zaváněl, poněkud již plesnivěl, měl již jakousi
příchuť; – dobrá; moje svědomí praví: Lancelote nehni
sebou – hni sebou, praví zlý duch – nehni sebou, praví zas
svědomí. Svědomí, pravím já, ty dobře radíš; zlý duchu,
pravím já, ty dobře radíš. Poslechnu-li hlasu svého
svědomí, zůstanu u toho žida, mého pána, kterýžto (Bůh mi
to odpust') jest jakýsi druh d'ábla; a uteku-li od toho žida,
poslechnu hlasu zlého ducha, kterýžto (krom dobrých lidí)
sám jest d'ábel. Zajisté, žid jest pravý vtělený d'ábel, a také i
v mém svědomí; a mé svědomí jest jistý druh zatvrzelého
svědomí, poněvadž mi tu radu podává, abych u žida zůstal.
Zlý duch mi dává laskavější radu. Zlý duchu! Já uteku!
Moje paty jsou ti k službám! – Já uteku!

Vystoupí starý Gobbo s košíkem.

Gobbo. Pane! Mladý panáčku! Hej, prosím vás, kterou cestou
přijdu k panu židovi?

Lancelot (stranou). Ó nebesa! Toť je můj v pravdě učiněný
tatík, jenžto, jsa více než brlooký, ba na prach slepý, mě
nepoznává. – Chci ho trochu zkoušetí.

Gobbo. Mladý pane panošku, prosím vás, kudy jde cesta k
panu židovi?

Lancelot. Obrat' se podle své pravé ruky při nejbližším
obratu; při nejbližším však obratu všech obrátů obrat' se
podle své levé ruky; a při nejbližším obratu neobracujte se
podle žádné ruky, nýbrž obrat' se zrovna nerovně k domu
židovu.

Gobbo. I pro všechny svaté, tu cestu bude těžce naléztí.
Nemoh' byste mi povědít, zdali jakýsi Lancelot, jenžto u
něho bydlí, u něho bydlí čili ne?

Lancelot. Mluvíte o mladém pánu Lancelotovi? Dejte pozor;
(*stranou*) teď zbouřím všechny vody; – (*nahlas*) mluvíte o
mladém pánu Lancelotovi?

Gobbo. Ne, pane; o synu mluvím chudého muže. Otec jeho,
ačkoliv já to pravím, je poctivý, tuze chudý muž, a Bohu
díky hodně zdrav.

Lancelot. Dobrá; nechme otce být čím je; my mluvíme o
mladém pánu Lancelotovi.

Gobbo. O příteli Vaší Ctihodnosti a Lancelotovi, pane.

Lancelot. Nu prosím ergo tedy, starý muži ergo, žádám vás,
mluvíte o mladém pánu Lancelotovi?

Gobbo. O Lancelotovi, libo-li tak Vašnosti.

Lancelot. Ergo pan Lancelot. Nemluvte o panu Lancelotovi, tatíku; neb ten mladý pán (podle losů a osudů, a jiných zastaralých povídaček, tří sudíček a jiných způsobů vědění) v skutku již zemřel, aneb jak byste vy jasnějšími slovy se vyjádřil, on odešel do nebe.

Gobbo. I to zachraň Bůh! Ten chlapec byl berlou mého stáří, mou skutečnou podporou.

Lancelot. Což vyhlížím jak stonek aneb kůl, jak berla aneb nějaká podpora? – Znáte mne tatíku?

Gobbo. Ach ty drahý čase! Neznám vás, mladý pane. Prosím vás ale, řekněte mi, je můj hoch (Bůh mu dej věčné odpočinutí) živ či mrtev?

Lancelot. Což mne neznáte tatíku?

Gobbo. Ach běda, pane, já jsem brlooký, neznám vás.

Lancelot. Opravdu ne? Kdybyste měl i své oči, přec byste mne nepoznal. Moudrý to otec, který své vlastní dítě zná. Dobře tedy, starý muži. Budu vám vypravovat podivné noviny o vašem synu. Dejte mi své požehnání. Pravda přijde na světlo, vražda nemůže býti dlouho skryta, skryto může jen býti dítě člověka, avšak na konec musí přec pravda ven.

Padne mu k nohám.

Gobbo. Prosím vás, pane, vstaňte. Jsemť jist, že nejste Lancelot můj kluk.

Lancelot. Prosím vás, neprovozujme již déle to bláznovství – ale dejte mi radši své požehnání. Ano, jsem Lancelot, váš kluk, který byl, váš syn, který jest, vaše dítě, které bude.

Gobbo. Nemohu si pomyslet, že jste můj syn.

Lancelot. Nevím co mám o tom mysliti; ale já jsem Lancelot, posluha toho žida, a dozajista vím, že Markyta vaše žena jest mou matkou.

Gobbo. Opravdu, jméno její je Markyta. Přisahal bych, jsi-li Lancelot, žes moje tělo a moje krev. Chvála Bohu! Jaké to máš fousy! – Tys' obrostlejší na bradě, nežli Janek, můj valach, na ocase.

Lancelot. Zdá se tedy, že zrůst Jankova ocasu zpátkem se béře. Vím dozajista, že měl obrostlejší ocas než já bradu, když jsem ho posledně viděl.

Gobbo. I pro pána krále! kteraks' proměněn! Kterak se srovnáváš se svým pánem? Já mu přináším dárek. Kterak se shodujete?

Lancelot. Ó dobře, dobře. Než ale, já se své strany založil na tom svou spokojenost, když od něho uteku, a nechci se také proto dříve spokojit, dokud neuběhnu hezký kousek země. Pán můj je pravý žid. Cože? Dárek mu dáti? Dejte mu provaz! – Div jsem v jeho službě hladem nepošel. Každým svým prstem můžete spočísti moje žebra. Tatínku, jsem tomu rád, že jste přišel. Dejte mi svůj dárek pro jistého pana Bassania, který poskytuje v skutku bohaté nové livreje. Nebudu-li jeho sloužícím, tedy chei raději utíkat, jak daleko stačí boží země. Ó vzácné štěstí! Tady ten pán přichází! Jděme k němu, tatínku. Neb raději chci býti židem, než bych tomu židovi déle sloužil.

Vystoupí Bassanio, Leonardo a více sluhů.

Bassanio. Ta můžete učinit. Pospěšte si však, aby večere nejdéle k páté hodině byla připravena. Obstarejte tyto listy. Dejte livreje do práce, a řekněte Gracianovi, aby přišel hned do mého příbytku.

Odejde sloužící.

Lancelot. Jděte k němu, otče.

Gobbo. Bůh vás žehnej, Milost pane.

Bassanio. Chceš něco ode mne?

Gobbo. Zde je můj syn, pane, chudý to hošík.

Lancelot. Nikoli chudý hošík, pane, nýbrž bohatého žida sloužící, kterýž by rád, pane, jak můj otec bude specifikovati. –

Gobbo. On má, pane, jak říkáme, velkou infekci sloužit –

Lancelot. V skutku, pane, zkrátka a zdlouha, já sloužím židovi, a měl bych velkou ochotu, jak můj otec bude specifikovati –

Gobbo. Jeho pán a on, bych s respektem mluvil, huře spolu obcují, nežli kocour a jeho strýcové.

Lancelot. Ve vši krátkosti, čistá pravda jest, že ten žid, učiniv mi křivdu, zaval mi příčinu, jak můj otec, kterýž doufám letitý jest muž, Vaší Milosti fruktifikovati bude –

Gobbo. Mám zde něco holubů do kuchyně, a obětoval bych je rád Vaší Milosti, a moje prosba jest –

Lancelot. Ve vši krátkosti, prosba ta týká se mne samého, co již Vaše Milost od toho poctivého starého muže bude věděti, kterýž, ačkoliv já sám to pravím, netoliko starý muž, ale i chudý muž a můj otec jest.

Bassanio. Jeden mluv za oba. Co chcete?

Lancelot. Do vaší služby, pane.

Gobbo. To je ten pravý defekt celé té věci, pane.

Bassanio. Aj, znám tě, znám, tvá prosba splněna.

Dnes pán tvůj, Shylok, mluvil o tobě, a zvýšil tebe, zvýšením-li to, opustit službu bohatého žida, a sluhou být chudého šlechtice.

Lancelot. Starým tím příslovím dobře jste oba poděleni, totiž můj pán Shylok a vy, pane; vy máte božího požehnání, a on má dost.

Bassanio. Ba pravdu máš. Jdi otče se synem.

Se starým pánem svým se rozžehnej, a doptej se v můj byt. (*K sloužícím*) Šat dejte mu o něco pěknější než ostatních.

To rychle obstarejte.

Lancelot. Jsme v tom, tatíku! – Já že bych neuměl zjednati si službu? – Já že bych neměl jazyka ve své kotrbě? – Dobrá.

Dívá se na dlaň své ruky.

Má-liž kdo v Itálii pěknější tabulku,⁹⁾ kterouž by mohl vložiti ku přísaze na knihu! – Jáť budu míti hodného štěstí! Tu se podívejme! – Zde je obyčejná životní čára, tu zas něco ženského hamparátí! Ach, patnácte žen je jako nic. Jedenácte vdov a devět panen je pro mne dosti skrovný důchod; a potom třikráte vyvážnouti z utonutí, a přijítí v nebezpečnosti života na cípu peřiny¹⁰⁾ – všecko to je obyčejné vyvážnutí. Dobrá. Je-li štěstěna ženskou, hodnou je holkou v těch věcech. Tatíku, pojd'te. V jednom okamžiku budu se židem rozžehnan.

Odejdou Lancelot a starý Gobbo.

Bassanio. Jen Leonardo na to pamatuj.

Když všecko koupeno a obstaráno, zas navrať se. Dnes večer častuji svých dobrých přátel. Pospěš si a jdi.

Leonardo. Vší pilností to všecko opatřím.

Vystoupí Graciano.

Graciano. Kde máte pána?

Leonardo. Tamto kráčí, pane.

Leonardo odejde.

Graciano. Signor Bassanio!

Bassanio. Graciano!

Graciano. Mám žádost k vám.

Bassanio. A již je splněna.

Graciano. Nesmíte mně ji odepřít. Musím s vámi do Belmontu.

Bassanio. Musíš-li, pojd'. – Než, slyš mne, Graciano.

Tys příliš divý, hrubý, prostoreký;

pln vlastností, jež tobě sluší dost,

a v našich očích nejsou závadou.

Kdes neznán však, tam způsob ten by zdál

se příliš smělý. Prosím, starost měj,

bys skropil chladnou vláhou slušnosti

tu vřelost ducha; jinak mravem tím
bych tam znevážen byl a naději
svou ztratil.

Graciano. Slyšte mne, Bassanio.
Slušný-li oděv na se nevezmu,
mluvit-li s úctou nebudu, a klít
pořídku jen, a knihu modlicí
v své kapse nosit, koukat skroušeně,
ba neskryju-li při modlitbě oči
své za klobouk, a vzdychna neřku: Amen,
nezachovám-li zdvořilosti mrav,
jak člověk, jenž truchlému pohledu
se naučil, by zavděčil se bábě—
pak nedůvěřujte mně nikdy víc.

Bassanio. Však uvidíme, jak se zachováš.

Graciano. Jen ne dnes večer. Náš večerní žert
nesmíte klást na váhu.

Bassanio. Jistě ne.
Ba spíše prosím, byste na se vzal
veselky roucho nejrozpuštěnější,
neb naši hosté chtějí dnes zábavu.
Již s Bohem vám; jsemť ještě zaměstnán.

Graciano. Já jdu k Lorencovi a ostatním.

Však opět k večeru se sejdem.

Odejdou.

Výjev třetí.

Tamtéž. Komnata v domě Shylokově.

Vystoupí Jesika a Lancelot.

Jesika. Mne rmoutí, že chceš jít od mého otce.
Náš dům je peklem, ty však, šprýmný čert,
odňals mu příchut' omrzlosti.
Již s Bohem! Tu je dukát pro tebe.
A Lancelote, záhy k večeru
Lorenca uvidíš, jenž hostem dnes
nového tvého pána.

Dej tento list mu, ale potají.

Teď s Bohem buď; nerada bych, by mne
můj otec viděl s tebou hovořit.

Lancelot. S Bohem. Moje slzy mluví místo mého jazyku. —
Nejspanilejší pohanko — nejlahodnější židovko! Není-li
ňáký křesťan ten ferina, co tebe jal, pak jsem se velice
oklamal. Ale adies! — Ty bláhové krůpěje zatápějí už
poněkud mou mužnou mysl! Adies! —

Odejde.

Jesika. Buď s Bohem, dobrý Lancelote!
Ó běda mně, jak zlý to ve mně hřích,
že dcerou být se hanbím svého otce.
Než, ačkoliv jsem jeho krve dceř,
nejsemť jí jeho mravů. Ó Lorenzo,
svůj slib-li zachováš, boj ukončím tou cenou:
že křesťankou se stanu a tvou věrnou ženou.

Odejde.

Výjev čtvrtý.

Tamtéž. Ulice.

Vystoupí Graciano, Lorenzo, Salarino a Salanio.

Lorenzo. My od večere hned se odkradem;
v mém obydlí se všichni zakuklíme,
a vrátíme se za hodinu zas.

Graciano. My nečinili dobré přípravy.

Salarino. A nezjednali ještě pochodníkův.

Salanio. Zle můž to vypadnout, chytří-li nebudem,
a lépe zdá se mi to nečinít.

Lorenzo. Teď tloukly právě čtyry. Máme k přípravám
dvě hodiny.

Vystoupí Lancelot s listkem.

Co neseš Lancelote?

Lancelot. Líbí-li se vám to rozpečetit, bezpochyby se to ukáže.

Lorenzo. Tu ruku znám, to v skutku krásná ruka,
a bělejší než papír, na němž psala
ta krásná ruka, jež to napsala.

Graciano. Tot' zamilované zprávy, zajisté.

Lancelot. S vaším dovolením, pane.

Lorenzo. Kam jdeš?

Lancelot. Inu pane, jdu pozvat mého starého pána, žida, by
večeřel dnes s mým novým pánem, křesťanem.

Lorenzo. Tu vezmi. — Řekni milé Jesice,
že jistě přijdu. Tajně jí to řekni.

Lancelot odejde.

Pánové!

hodláte k maškaram se připravit?

Já pochodníkem jsem již opatřen.

Salarino. Aj věru, také já se připravím.

Salanio. Těž já.

Lorenzo. Mne s Gracianem najdete
již za hodinu v jeho příbytku.

Salarino. Nu dobře, staň se tak.

Salarino a Salanio odejdou.

Graciano. Je snad ten list od krásné Jesiky?

Lorenzo. Chci tobě všechno říci. Tu mně píše,

bych unesl ji z domu otcova,

že vezme s sebou zlata, klénoutů,

že hotový má oděv panoše.

Žid, otec její, bude-li kdy spasen,

to k vůli spanilé jen dceři své.

A stoupí-li jí v cestu nehoda,

že nevěrným tím židem zplozena.

Již se mnou pojď a na cestě to čti,

mým pochodníkem bude Jesika.

Odejdou.

Výjev pátý.

Tamtéž. Před domem Shyloka.

Vystoupí Shylok a Lancelot.

Shylok. Však dobře, uvidíš — tvé oči budou soudit,

co starý Shylok byl, a co Bassanio.

Hej Jesiko! — břich nebudeš si pásti,

jaks u mne činíval. Hej Jesiko!

A chrnět, chrápat, dřítí kazajku;

já řku, hej Jesiko!

Lancelot. Hej Jesiko!

Shylok. Kdo tobě kázal volat? Já nekázal.

Lancelot. Míval jste v obyčeji Vašnosti říkati, že nemohu bez
rozkazu ničeho vykonat.

Vystoupí Jesika.

Jesika. Voláte mne? Co vaše žádost?

Shylok. Jsem pozván na večeri, Jesiko.

Tu jsou mé klíče. Nevím, proč tam jdu.

Zván nejsem z lásky, nýbrž z pochlebenství.

Nu, půjdu z nenávisťi, vyhltat

mrhače křesťana. — Aj Jesiko,

měj v bedlivosti dům. — Nerad tam jdu.

Cos zlého vře teď nad mým poklidem:

o měšcích peněz snil jsem tuto noc.

Lancelot. Prosím Vašnosti, abyste šel, můj mladý pán očekává
vašeho záchodu.¹¹⁾

Shylok. Taktěž já jeho.

Lancelot. Ano, oni se mezi sebou umluvili; nechci ani říci, že
uhlídáte maškary. Uhlídáte-li je však, pak to nebylo bez
příčiny, že můj nos začal krváceti v poslední černý

pondělek¹²) o šesté hodině z rána, jenžto právě toho roku připadal na popeleční středu před čtyřmi lety odpoledne.

Shylok. Co praviš? Maškary? – Slyš Jesiko!

uzamkni vrat; a uslyšíš-li buben,
a hnusný kvikot křivé píšťaly,
ať nelezeš mi k oknu nahoru;
ni hlavu nekloň dolů v ulici,
chtíc kukle vidět bláznů křesťanů.
Radš zacepěj uši domu, tož má okna,
by nevklouz' prázdné blouznavosti hluk
v můj čistý dům. – Při berli Jakubově!
jáť nemám chuti k nočním hodům jít. –
Než půjdu přec. – Jdi napřed posluho,
a řekni, že tam přijdu.

Lancelot. Půjdu napřed, pane.
Vzdor tomu, panno, k oknu jděte přec.
Přijde křesťan při soumraku,
hoden židovčina zraku.

Odejde.

Shylok. Co řekl troup ten z Hagarova plémě?

Jesika. On řekl: s Bohem slečno, dále nic.

Shylok. Dost dobrý blyb; – jen tuze velký žrout;
při práci šnek, a přes den větší spáč
než divý kocour. Trubců nechci v úlu;
a protož ať si jde; – nechť jde si tam,
kde může, jak to přeju, prázdnit pomáhat
měšec vypůjčený. Ted' ale, Jesiko,
jdi do domu. V okamžení se vrátím.
Čiň, jak jsem kázal, zavři za sebou.
Co pevně svázals', pevně najdeš zas; –
to přísloví je platné v každý čas.

Odejde.

Jesika. Buď s Bohem! – Neklame-li osud, věru,
já otce ztratila, on ztratil dceru.

Odejde.

Výjev šestý.

Tamtéž.

Vystoupí Graciano a Salarino v maškarách.

Graciano. Zde, pod tou střechou, Lorenzo nás žádal
naň čekati.

Salarino. Svůj čas už zameškal.

Graciano. Toť v skutku divno, že tak učinil,
neb milovník předbíhá vezdy času.

Salarino. Ó desetkrát rychlej' lítají
Holubi Venušini, zpečetiti
slad'oučné lásky novou úmluvu,
než aby věrně zachovali slib.

Graciano. To vždy tak jest. Kdož vstává od stolu
s tou samou chutí, s kterouž k jídlu sed'?
Kdež máte koně, jenž by podruhé
objížděl dráhu svou s tím samým ohněm,
jak činil poprvé. Ba každá věc
jest větší dychtivostí stíhána,
než užívána. Tak loď strojená,
jak panic fíntěný neb marnotratník –
opouští břeh domácí, celována
a objímána větrem proradným;
jak marnotratník zas se navrací,
s porouchanými žebry, plachtou zedranou,
tož bídná, zchudobnělá větrem proradným.

Vystoupí Lorenzo.

Salarino. Tuť je Lorenzo! Pozděj' o tom více.

Lorenzo. Odpust'te, přátelé, mé zameškání.

Ne já, mé řízení má toho vinu.

Zalíbí-li se vám kdy ženy krásti,

těž já zas čekat chci. Přistupte blíže.

Zde bydlí otec žid. – Hoj, kdo to tam?

Jesika u okna v oděvu pacholika.

Jesika. Povězte, kdo jste vy, pro větší jistotu,
ač přísahati chci, že znám ten hlas.

Lorenzo. Lorenzo, tvůj to milý.

Jesika. Lorenzo, věru, můj to v skutku milý.

Neb, kohož více miluji? – Kdož ví,
Lorenzo, mimo tebe, že jsem tvá!

Lorenzo. Jen srdce tvé a nebesa to vědí.

Jesika. Zde chyť tu skříňku; stojí za chycení.

Jsemť ráda noci, že mne nevidíte;
neb rdím se studem pro svou proměnu.
Než láska slepá jest, a milující
ty pošetilé kousky nevidí,
jež sami páší. Kdyby viděli,
sám bůžek lásky by se uzarděl,
mne viděti tak v chlapce změněnou.

Lorenzo. Pojd' dolů k nám, a nes mi pochodni.

Jesika. Jak? Na svou hanbu sama svítit mám?

Tať věru sama v sobě světlá dost.

Ta služba, miláčku, mne prozradí,
a já mám skryta být.

Lorenzo. Však budeš, drahá,
i v rozmilém tom chlapčím oděvu.

Již dolů pojd';

neb hustá noc si hrá na uprchlíka,
a u Bassania nás čeká kvas.

Jesika. Chci zavítit dvěře jen, a pozlatit
se ještě víc dukáty – pak mě máš.

Odejde od okna.

Graciano. Aj věru, anděl to, ne židovka.

Lorenzo. Ať proklat jsem, nemám-li srdečně
ji rád, neb moudrá jest, soudím-li dobře,
a krásná, neklamou-li oči mé,
a věrná, jak se osvědčila již.
A protož, že jest tak, tož moudrá, krásná, věrná,
chci ji v své stálé srdce uzavřít.

Vystoupí Jesika.

Aj přišlas' již? – Nuž na pochod se dejme,
a maškarníkův čekat nenechejme.

Odejde Lorenzo s Jesikou a Salarinem.

Vystoupí Antonio.

Antonio. Kdo to zde?

Graciano. Signor Antonio?

Antonio. Aj Graciano! Kde jsou ostatní?

Devátá odbila, a druzí čekají.

Dnes žádných maškar, přišel na ně vítr.

Bassanio hned půjde na koráb.

Vyslal jsem dvacet sluhů hledat vás.

Graciano. Jsem tomu rád; nic není mi tak vhod,
jak této noci dát se na pochod.

Odejdou.

Výjev sedmý.

V Belmontě. Komnata u Porcie.

*Troubení. Vystoupí Porcie, princ Marokánský a obou jich
družina.*

Porcie. Odhrňte oponu, a objevte
ty jednotlivé skříňky knížeti.

Přistupte k volbě teď.

Marokánský. Ze zlata první s tímto nápisem:

„Kdo zvolí mne, vyhrá co mnohý muž si přeje.“

Ze stříbra druhá, s tím příslibením:

„Kdo zvolí mne, vyzíská to, co zasluhuje.“

A třetí z olova, s tou hrubou výstrahou:

„Kdo zvolí mne, vše musí dát a vsadit, čeho má.“

A kterak poznám, že jsem dobře zvolil?

Porcie. Jeť v jedné z těchto skříněk obraz můj.

Zvolíte-li tu skřínku, pak jsem vaší.

Marokánský. Necht' řídí náký Bůh můj soud! – Nuž vizme, přehlídnu ještě jednou nápisy.

Co praví olověná skříň?

Kdo zvolí mne, vše musí dát a vsadit čeho má.

Že musí dát? – Zač? – Za olovo? Vsadit vše?

Ta skřínka hrozí: Muž, jenž sází vše,

jen v naději to činí velkých prospěchů.

Duch zlatý však se k truskám nesehne,

a protože nechci na olovo sázet,

ni za ně čeho dát.

Co praví stříbro v panenském svém lesku?

Kdo zvolí mne, vyzíská to, co zasluhuje.

Co zasluhuje? Marokáne stůj!

a stejnou rukou uvaž cenu svou.

Ceněn-li budeš dle své vážnosti,

pak zasluhuješ dost; a přec to *dost*

tak daleko až k slečně nesahá.

Být v postrachu však pro svou zásluhu,

neúčtou bylo by k mé osobě.

Co zasluhuji? – Aj, tu slečnu tam.

Ji zasluhuji rodem, bohatstvím,

i spůsobností, vzácným vychováním,

a nade vše ji zasluhuji láskou.

Nač bych tu déle bloudil! Volím zde.

Než stůj, a ještě jednou pohledniž

na průpovídku v zlatě vyrytou.

Kdo zvolí mne, vyhrá co mnohý muž si přeje.

Toť slečna jest! Ji všecken svět si přeje,

a ze všech čtyřech úhlů přišli sem

zůlíbat schráň tu, tuto světici

smrtelně dýchající.

Hirkánská poušť, rozsáhlé lesiny

Arabska vzdáleného cestami

se zdají ujetými knížatům,

co k spanilé sem jedou Porcii.

Ta vodní říš, jejížto hrdé témě

v nebeskou prská tvář, již není hrází,

by zastavila příval cizinců,

než všichni hrnou se jak přes potok,

na spanilou pohledět Porcii.

Nuž, v jedné z těchto skříněk její obraz!

Aj, možno-li, by chován v olovu?

Toť věčná kletba, smýšleti tak podle,

a velmi nezapné, v tak tmavý hrob

ukryti její zábal voskový.

Či myslit mám, že v stříbro vložena,

jež v ceně desetkrátě menší zlata?

Ó hříšná myšlénko! Tak drahý šperk
nemůž být schován jinak nežli v zlatě.

Tam v Angličanech mají jistý peníz,

na němžto anděl v zlatě ražený.

To však po svrchku jen.

Zde ale v zlatém lůžku odpočívá

ten celý anděl. Dejte mně již klíč.

Ját' volím zde, a staň se cokoliv.

Porcie. Zde princi; leží-li tam obraz můj,
hned vaší jsem.

On otevře zlatou skřínku.

Marokánský. Ó peklo! co to zde?

Toť kostlivec, jenž popsaný má lístek

v svém očním důlku. Chci to písmo čísti.

„Není vždycky zlata ctnosti

v každé skvělé úhlednosti.

Mnohý pro mé povrchnosti

prodal život výtržnosti;

v zlaté rakvi červů dosti.

Kdybys byl měl, smělý hosti,

více moudré pečlivosti,

neuzřel bys moje kosti.

Jdi, to vezmi k ochladlosti.“

„Tot' v skutku chlad! – Ját' zaplatil to drazě.

S tebou se loučím, horko, vítej mraze! –

Již s Bohem, Porcie! Nač déle dlítí

s tím bolným srdcem; ztrátce musí jíti.

Odejde.

Porcie. To šťastně odbyto. – Jdi, stáhni oponu.

Kdož jemu podoben, buď stejný osud mu.

Odejdou.

Výjev osmý.

V Benátkách. Ulice.

Vystoupí Salarino a Salanio.

Salarino. Ba již Bassanio se odplavil.

S ním Graciano též se odebral,

a jist jsem, že Lorenzo není na korábu.

Salanio. Ten padouch žid vybouřil vévodu,
jenž šel s ním prohledat koráb Bassaniův.

Salarino. Však přišli pozdě, koráb odejel.

Hned na to dostal zprávu vévoda,

že v gondoli jsou byli viděni

Lorenzo s milenou svou Jesikou.

Taktéž Antonio ujistil vévodu,

že nešli na koráb Bassaniův.

Salanio. Tak zmatenou jsem vašeň nikdy neslyšel,

tak divnou, vzteklou, proměnnou, jakouž

pes žid vypouštěl po všech ulicích.

Má dcera! Ó dukáty mé! Má dcera!

Pryč s křesťanem! – Mé křesťanské dukáty!

Sem zákon! Soud! Dukáty mé! Má dcera!

Dva měšce zapečetěné, dukátův plné,

dublonův plné, dcera ukradla!

I klénoty, dva kameny, tož dva

převzácné drahé kameny! To vše,

má dcera ukradla! Hledej ji, právo!

Mát' při sobě ty klénoty i dukáty!

Salarino. A za ním v patách mládež Benátská

křičíc: Mé poklady! Dukáty! Dcera má! –

Salanio. Jen ať Antonio dluh na den zaplatí,
sic zle s ním naloží.

Salarino. To dobře zpomněls.

S francským jsem pánem včera hovořil,

a ten mi řek', že v mořské úžině,

jež od Francouzka dělí Anglicko,

jakýsi koráb naší krajiny

s přehojným nákladem vzal pohromu.

Ját' při tom zpomněl na Antonia

a v tichu přál, by koráb nebyl jeho.

Salanio. Oznam tu zprávu Antoniovi,

ne ale náhle, bys ho nezarmoutil.

Salarino. Lepšího muže není na světě.

Viděl jsem, když s Bassaniem se loučil.

Bassanio mu řek', že záhy zas

se vrátit chce; on na to: „Nechiň tak;

pro mne, Bassanio, si nezkaz nic,

než zůstaň tam a dočkej zralé chvíle.

A co se týče toho zápisu,

ježž ode mne má žid, tím nechť děsit

své duše naplněné blahem lásky.

Buď vesel, obrať všchnu mysl svou
na projevení dvornosti a lásky,
jež tam se srovnat můž' s tvou hodností.“
A právě v tom, s žalostnou slzí v oku
odvrátiv tvář, nazpátek ruku vztáhl,
a s přepodivným citu pohnutím
stisk' ruku přítele, a tak se rozešli.

Salanio. Jen k vůli němu tuším, svět mu mil.

Již, prosím, pojd' me kde jej naleznem,
A těžkost myslí radš' mu zažehnejme
nějakou kratochvílí.

Salarino. Ano, staň se tak.
Odejdou.

Výjev devátý.

V Belmontě. Komnata u Porcie.

Vystoupí Nerissa a sloužící.

Nerissa. Jen honem, prosím, odhrň záclonu.

Princ Aragonský složil přísahu,
a v okamžení vstoupí k volbě sem.

Troubení. Vystoupí princ Aragonský, Porcie a jich družina.

Porcie. Nu vizte, tu ty skříně, vzácný princí.

Tu-li zvolíte, v kteréž obraz můj,
hned svatba naše má být slavena.

Chybíte-li, bez další rozmluvy
musíte hned mne zase opustit.

Aragonský. Tři věci přísahal jsem zachovat.

Zprvé nezjeviti nikomu
kterou jsem skřínku zvolil; zadruhé:
chybím-li pravé skříně, nikdy víc se
o dívku neucházet k manželství;
posléze: nehoda-li stihne volbu mou,
bez odkladu vás opustit a jít.

Porcie. To každý přísahá, kdož s odvahou
dobývat chce mé skrovné osoby.

Aragonský. Jsem odhodlán! Stůj k srdce naději
mi štěstí! – Zlato, stříbro, bídné olovo.

„Kdo zvolí mne, vše musí dát a vsadit čeho má.“

Tvůj vzhled jest příliš špatný, bych co za tě dal.
Co praví zlatá skřín, nuž vizme to.

„Kdo zvolí mne, vyhrá co mnohý muž si přeje.“

Co mnohý muž si přeje? Aj, to *mnohý* snad
vyznamenává hlupců valný dav,

jenž volí podle zdání, nehledě
nic dál, než kam ho vodí blbý zrak,
jenž k středu nevníká, a jako vlaštovice
své hnízdo věsí na venkovskou zeď,
tak zrovna v proud a nával příhody.

Jáť nezvolím, co mnohý muž si přeje,
neb nechci státi k všední sprostotě
a vřaditi se v houfy divochů.

Nuž tedy, pokladnice stříbrná,
pověz mi ještě jednou nápis svůj.

„Kdo zvolí mne, vyzíská to co zasluhuje.“

To dobře řečeno. Neb kdož by o to dbal,
podvádět štěstěnu a ctěným být

bez znaku zásluhy! – Nežádej nikdo
se skvíti v slávě nezasloužené.

Ó kéžby hodnost, statky, úřady
bez podkupu se udělovaly,

čest zásluhou jen byla koupena –
jak mnohý by pak přikryt byl, jenž nah,

jak mnohý sloužil by, jenž poroučí!
Jak mnoho by se chátry vybralo,¹³⁾

z ryzího setí cti, jak mnoho cti
by sebralo se z plev a rumu času

zas k nové jasnosti. Jáť volím zde!

„Kdo zvolí mne, vyzíská to co zasluhuje.“

Přiznám se k zásluze. Podejte klíče,
a rychle štěstí mé tu otevřete.

Porcie. Předlouhé omeškání k tomu tam.

Aragonský. Co to? – Tot' obraz blikavého blázna,
jenž mně podává list. – Musím to číst.

Ó kterak's nepodoben Porcii!

Jak's neroven mé zásluze a ždání!

Kdo zvolí mne, vyzíská to co zasluhuje!

Což zasluhuji hlavu blázna jen?

Jeť to má cena? To má zásluha?

Porcie. Jeť pochyba a soudnost dvojí věc,
a jsou vždy v odporu.

Aragonský. Co tady jest?

„Sedmkrát to oheň páčil,
sedmkrát to mudrc chválil,

jenž se volbou neošálil:

Ti, jenž stíny líbají,
blaho stínův mívají.

Postříbřených bláznů dost;

takým bláznem tento host.

Chcete-li si jinou vzítí,

vždy chci vaší hlavou býti;

teď jste odbyt, račte jíti.“

Ba větším bláznem bych se zdál,

kdybych zde ještě déle stál.

Jáť přines' jednu blázna hlavu,

a teď odnáším dvě v tom stavu.

Již s Bohem! Slib můj zachovám,

a klidně žal svůj odchovám.

Odejde Aragonský s družinou.

Porcie. Tak zaletěla mūra do světla.

Ti chytí blázni! – Volba se jim hatí,

an rozum svůj pro samu moudrost traťí.

Nerissa. Ba v starém přísloví tom není blouzeno,
že věsení a ženění nám souzeno.

Porcie. Pojd' Nerisso, a stáhni oponu.

Vystoupí sloužící.

Sloužící. Kde jest má paní?

Porcie. Zde, co libo vám?

Sloužící. U vašich, slečno, vrat slez' právě s koně
mlad'ounek Benátčan, jenž přikvapil

oznámít blízký příchod svého pána.

Přináší jeho pozdravení vám,

a mimo ochotnou tu zdvořilost

těž dary velké ceny. Nevidělť

jsem nikdy zdobnějšího posla lásky;

ba nikdy nepřišel tak mile v dubnu den,

oznámít léta příchod čekany,

jak tento pána svého předchozí.

Porcie. Již ustaň prosím. Skorot' se obávám,

že pochlubíš se být mu příbuzným,

tak mnoho máš proň chvály sváteční.

Pojd', Nerisso, neb v skutku touhu mám

milosti posla znát, jenž přišel k nám.

Nerissa. Přej Milku, ať to Bassanio sám.

Odejdou.

Jednání třetí.

Výjev první.

V Benátkách. Ulice.

Vystoupí Salanio a Salarino.

Salanio. Nuže, co nového na Rialtě?

Salarino. Až posud ta zpráva není odvolána, že Antoniuův
koráb v mořské úžině s bohatým nákladem byl ztroskotán.

Gudvin tuším to místo sluje, velmi nebezpečná to mělčina a osudná, kdež pochovány leží kostry mnohého statného korábu; tak se vůbec dí – kmotra-li pověst počestnou jest ženou od slova.

Salarino. Přál bych, aby byla nejlživější kmotrou, jakáž kdy zázvor žvejkala aneb své sousedy bulíkovala, že oplakává smrt třetího již muže. Ale to přec je pravda – bez velikého šíření slov neb křivolakosti na cestách rozpravy, že dobrý Antonio, počestný Antonio – ó kéž bych znal titule, jenž by hoden byl k jeho jménu se přidružení –

Salarino. Dojdi ku konci.

Salarino. Jak? Co praviš? Nu, konec jest, že koráb jeho přišel ke škodě.

Salarino. Přál bych, aby to byl konec všech jeho škod.

Salarino. Nech mne v čas říci Amen, sic mi d'ábel zastaví modlitbu. Zde právě přichází v podobě žida.

Vystoupí Shylok.

Salarino. Nu Shyloku, co nového mezi kupci?

Shylok. Vy jste věděli, a nikdo lépe, vy jste věděli o úletu mé dcery.

Salarino. To zajisté. Co se mne týče, já znám krejčího, jenžto jí zhotovil křídla k jejímú úletu.

Salarino. A Shylok zase věděl, že ptáku narostly perutě, a způsob všech ptáků jest opouštění hnízdo.

Shylok. Za to jest zatracena.

Salarino. To jistě, bude-li d'ábel jejím soudcem.

Shylok. Moje vlastní krev a tělo v zboření!

Salarino. Fi, stará zdechlino! Bouříš se v takovém stáří?

Shylok. Já řku, má dcera je moje krev a tělo.

Salarino. Mezi tvým tělem a jejím většího jest rozdíl, nežli mezi agátem a slonovou kostí; většího rozdíl mezi tvou a její krví, nežli mezi červeným a rýnským vínem. Než ale, povězte raději, neslyšel jste, zdali měl Antonio škodu aneb ne?

Shylok. Tu mám to druhé nadělení. Bankrotář, marnotratník, kterýž se sotva smí ukázati na Rialtě – žebrák, jenžto vždy jako švihák na trh chodíval. Ať si přihlídně k svému zápisu; – mělť v obyčeji přezdívat mi lichvářů, – ať si přihlídně k svému zápisu; – mělť i v obyčeji půjčovati peníze za křesťanskou zdvořilost, – ať si přihlídně k svému zápisu.

Salarino. Aj, jsemť jist, kdyby i propadl, že si masa z něho nevezmeš. K čemu by to bylo dobré?

Shylok. Vnadiť ryby. Nenasytím-li nic jiného tím, nasytím přec svou pomstu. On mne pohaněl, na půl milionu výdělku mi zastavil, smál se mým ztrátám, ušklíbal se k mému zisku, tupil můj národ, překážel mému obchodu, odvracoval mé přátele, popuzoval mé nepřátele; a co toho příčina? – Že jsem žid. Aj, což nemá žid očí? Což nemá žid rukou, ústrojů, tělesných údů, smyslů, žádostí a vášní? Nesytí-liž se tím samým krmem? Nebývá-liž raněn stejnou zbraní, není-liž podroben stejným neduhům, léčen stejnými léky, ohříván a ochlazován stejným teplem a stejnou zimou jako každý křesťan? Bodnete-li nás, zdaliž nekrvácíme? polektáte-li nás, zdaž se nesmějem? trávíte-li nás, zdaž neumíráme? – A když nás urážíte, neměli bychom se mstít? Jsme-li vám rovni ve všem ostatním, chceme se vám i v tom vyrovnat. – Uraží-li kdy žid křesťana, jaká jest jeho pokora? – pomsta; urazí-li křesťan žida, jaká má jeho trpělivost býti podle křesťanského příkladu? – pomsta. Chci provozovat zlomyslnost, které mne učíte; a zle by bylo, kdybych své naučení nezdokonalil.

Vystoupí sloužící.

Sloužící. Pánové, Antonio, můj pán, již doma jest, a přeje si mluvit s vámi oběma.

Salarino. Však již sem tam chodíme hledající ho.

Vystoupí Tubal.

Salarino. Tu přichází druhý z jeho kmene. Třetí by se sotva k tomu hodil, leč by sám d'ábel v žida se proměnil.

Odejdou Salarino, Salarino a sloužící.

Shylok. Nu Tubale, co nového v Janově? Našels mou dceru?

Tubal. Často jsem tam zacházel, kde, jak jsem doslechl', bývala, však nikdy jsem ji tam nezastih'.

Shylok. Aj, tak! tak! tak! – Diamant ten tam! Stál mne dva tisíce dukátů ve Frankobrodě! Kletba nezastihla nikdy našeho lidu, až nyní! Nikdy jsem to necítil až teď! Dva tisíce dukátů v tom! a jiné drahé, drahé klénoty! – Ó kéž by mi dcera ležela mrtva u nohou, a měla ty klénoty v uších! Chtěl bych, aby ležela na marách mně u nohou, a dukáty v její rakvi. A žádné zprávy o nich? I toť aby! – Vždyť ani ještě nevím, co mne to stíhání státi bude. – Ó ty ztráto na ztrátu! – Zloděj s tolikým odešel, a mne to stojí tolik zloděje hledati. – A žádného dostiučinění, žádné pomsty! Ne, nikde se nehýbe neštěstí, leč to co padá na bedra má; nikde povzdechů, leč těch co já vypouštím; nikde slzí, leč těch co roním sám.

Tubal. Inu, jiní lidé mají také neštěstí. Antonio, jak jsem v Janově zaslechl –

Shylok. Díky, díky tobě Bože! Je to pravda? Je to pravda?

Tubal. Mluvil jsem s několika lodníky, co z té pohromy vyvázli.

Shylok. Děkuji ti, dobrý Tubale. Dobré noviny, dobré noviny! Ha! ha! – Kde? V Janově?

Tubal. Dcera vaše v Janove, jak jsem slyšel, promrhala za jedinou noc osmdesát kusů dukátů.

Shylok. Dýku do mne vrážíš! Už nikdy více nespátřím své zlato! Osmdesát dukátů jednou ranou! Osmdesát dukátů!

Tubal. Přišliť i rozliční věřitelové Antonia se mnou do Benátek; ti na to přísahají, že musí přijít na mizinu.

Shylok. Jsem tomu velmi rád. Chci ho trýznit, mučit. Ó, jsem tomu velmi rád.

Tubal. Jeden z nich ukázal mi prsten, jež od vaší dcery dostal za opici.

Shylok. Mor na ni! Ty mne zabiješ Tubale. To byl můj tyrkys. Lea mně ho dala, když jsem byl ještě mládencem. – Nebyl bych ho dal za celý les opic.

Tubal. Antonio však je už skutečně na kahánku.

Shylok. Ba ovšem, ovšem, není pochyby. Jdi Tubale, zjednej mi nějakého drába, a na čtrnácte dní napřed jej objednej. – Propadne-li se zápisem, chci mít jeho srdce. A pak, když ho nebude více v Benátkách, mohu kupčiti jakkoliv se mi zlíbí. Jdi, jdi Tubale, a u naší školy zas mne najdeš. Jdi dobrý Tubale; u naší školy, slyšíš Tubale!

Odejdou.

Výjev druhý.

V Belmontě. Komnata u Porcie.

Vystoupí Bassanio, Porcie, Graciano, Nerissa a služebníci.

Skříně jsou vystaveny.

Porcie. Čekejte prosím, stavte den neb dva svou odvalu; neb zvolíte-li chybně, jest vaše společnost mi ztracena. A proto posečkejte náky čas. Mně něco praví, (ač to není láska) že nerada vás ztrácím. Víte sám, že v způsob ten nenávisť neradí. Však, dobře-li mně chcete rozumět, (jen myšlenky smí dívka mít, ne jazyk) chci vás zde zdržet měsíc, aneb dva, než k volbě přistoupíte. Mohlať bych vás naučit, kterak vám voliti; tím však bych byla křivopřísežnou. To nechci být, a tak se může státi

že chybíte; však stane-li se to,
pak hřísně budu přát si, abych byla
přísáhla křivě. Kletba vašim očím,
jež přezřely a rozdvajily mne.
Jeť jedna půle vaše, druhá vám –
mně náleží, chci říci; když to *mé*
pak *vaším*, celá budu vaší.
Ó žel těch časů zlých! jenž majiteli
a jeho právu mezi vytknuly.
Tak *vaše*, přec ne *vaši*. Stane-li se tak,
nechť za to štěstí k pecku jde – ne já.
Předlouho mluvím; činím to, bych čas
protáhla, zdloužila a zdýlila
na zastavení volby.

Bassanio. Přejte mi,
bych volit směl; neb tak jsem na mučidle.

Porcie. Že na mučidle? Přiznejte se tedy,
že zrady přimíseno k lásce vaší.

Bassanio. Ó nikoliv; leč zrady nedůvěry,
že nezmocním se lásky požitku.
Ba dřív se s ohněm snít můž' porovnat
než s mojí láskou zrada.

Porcie. Ba zdá se mi, že z mučidla mluvíte,
kde z nucení se mluví všelicos.

Bassanio. Můj život slibte mi, a vyznám pravdu.

Porcie. Nu staň se tak, přiznejte se a žijte.

Bassanio. Ba přiznat se a milovat,
přiznání mého celý obsah jest.
Ó šťastná muko, když můj mučitel
k mé spáse sám mne učí odpovídat.
Dopřejte mi, bych k svému osudu
a k skřínkám přikročil.

Porcie. Nuž staň se. V jedné z nich jsem zavřena,
a milujete-li mne, najdete mne též.
Nerisso s ostatními poodstupte.
Nechť hudba zní, když k volbě přikročí.
A prohrá-li, jak labuť bude mřítí
rozplývá se v hudbě. Lepší porovnáni
v tom nalezám: Mé oko buď mu proudem
a vodním ložem smrti. – Zvítězí-li,
co jest pak hudba? Budeť troubením,
při němž se kloní věrný poddaný
na trůn vsedlému králi; budeť pak
lahodným zvukem, jenžto za jitra
snícímu ženichu se v ucho vkrádá,
vyzváněje mu k svatbě. Kráčí teď
se stejným vděkem, s větší láskou však
než Alcid jun, jenž zbavil žalnou Troji
poplatku panen, kterýž dávala
pomořské obludě. – Já oběť jsem,
a ostatní jsou ženy Dardanské,
jež přišly s pláčem, aby viděly
jak zápas vypadne. Jdi Herkule!
živ buď, bych živa byla já,
ba s větší bázní hledím na tu seč,
než činíš ty, jenž pro mne tasiš meč.

(*Hudba. Bassanio hledí na skříně a přemítá.*)

Zpěv.

Pověz mi, kde láska tyje,
v srdci-li či v hlavě bije?
jak se rodí, z čeho žije?
Odpověz! Ach odpověz!

Odpověď:

Zplozena jest pouze v oku,
napájí se z jeho toku,
v kolébce své zemře v roku.

Zvoňte lásce v stejný šum,
já chci začít, bim, bam, bum.

Zbor:

Bim, bam, bum.

Bassanio. Jev zevnitřní nebývá uvnitř týž.¹⁴⁾

Svět okrasami vždy byl oklamán.
Tak v právech: je-li pře tak hanebné,
by skvělou výmluvností vedena
zlou nezastřela tvář? Zdaž v náboženství
nebývá žehnan nejhříšnější blud
a z písma omluven, tož pokrytcem,
zastírajícím hlupství ozdobou?
Tak blbý není hřích, by neuměl
své údy zdobit ctností zástěrou.
Jak mnoho sket, jichž srdce tak jsou plachá
co schody z písku, nosí na svých bradách
vous Herkula neb hrozivého Marse,
a játra mají mléka bělejší!
Zdobit' se výstřelkem jen statečnosti,
by hroznější se zdáli. Krásu viz,
a znej, že podle váhy koupěna.
To však jest pravý zázrak přírody,
že nejlehčí jest ta, jež zdá se nejtěžší.
Ty prstenkující se, zlaté kadeře,
co skotačivě s větrem laškují
v své kráse domnělé, shledány jsou,
že byly druhy věnem jiné hlavy,
leb zrodívší je že už v hrobě tlí.
Tak jenom ozdobou jest zrádný břeh
nebezpečného moře, skvělý závoj
indické krasavice, jedním slovem:
přelud to pravdy, jímžto chytrý věk
se přioděl, by moudrost oklamal.
A protož marné zlato, přetvrdá
Midášova ty krmě, nechci tě.
Ni tebe, bledý, sprostý doběhlíku
každého člověka. Jen tebe chci,
vyzábblé olovo,
jež více hrozíš nežli slibuješ;
tvá prostost jímá víc než řeči ryk.
Ját' volím zde – by vzešel blaha znik.

Porcie. Jak všechny jiné vášně tihnou pryč!

Tož pochybnost a zoufalost bič,
ten postrach, šedooká žárlihost!
Ó lásko! zastav již svou prchlivost!
Umírníž plesu, této výtržnosti;
převelkéť blaho tvé, měj šetrnosti,
sic zajdu tím!

Bassanio. Co as zde naleznu?

(*Otevře olověnou skříně.*)

Tot' obraz Porcie! – Ký polobůh
tak přírodě se sblížil? – Hýbe se to oko?
Či zdá se mihotou jen zraků mých
v tom pohybu? – Zde oddělené rtiky
slad'ounkým dechem pootevřené;
tak sladký mezník smí tak sladké druhy dělit.
Jak pavouk uplet' malíř tento vlas,
tož zlatou síť, by jala mužská srdce,
a pevněji, než mušky pavučina.
Ty její oči však – ach, kterak moh'
jen do nich hledět, když je maloval?
Když jedno zhotovil, tu' musil již
na svá hned oslepnout, pak nemoha
dokončit druhého. Však hle, jak velmi
mé chvály obsah křivdí tomu stínu,
jej podceniv: tak příliš pokulhává

ten stín za pravdou obsahu. Zde list,
tož úhrnek a obsah mého štěstí.

„Anž se zdáním nedals' svěsti,
moudře zvoliv pravé cesty
k štěstěně se uměl vznésti,
jiné nehledej nevěsty.
Z ostýchavosti se zuj,
pevně na svém blahu stůj,
obrať se, kde anděl tvůj,
nevěstu svou poceluj.“

To vzácný list! – Pozvolte, slečno, v čas;

Políbí ji.

dle toho listu dám a беру zas.
Jak ten, jenž o cenu se v boji vidí,
a vítězstvím již zove chválu lidí,
an slyší tleskot hlasné výtržnosti,
na mysl zmaten trvá v pochybnosti,
zda klamná chvála to či pravdivá –
třikráte tak zde stojím, slečno, já,
pln pochybnosti, pravdou-li to dite,
až sama řeknete, a všecko potvrdíte.

Porcie. Zde vizte mne, Bassanio, kde stojím,
a patřte jaká jsem. Ač pro svou osobu
si nepřeju, bych byla lepší snad
než v skutku jsem, přec pro vás chtěla bych
třikráte dvacetkrát být lepší nežli jsem;
ba tisícikráte krašší, desettisíckrát
i bohatší.

Bych měla u vás ceny, chtěla bych
svou krásou, ctností, statkem, přátely
převážít každou cenu. Celek však
mých vlastností jest toľ'ko celek mála,
kterýžto v pravdě zní:

Jsemť necvičená, nezkušená dívka,
v tom šťastná jediné, že k učení
tak stará nejsem; nad to šťastnější,
že nezrostla jsem v také blbosti,
bych nemohla se nic už naučit.
Však nejšťastnější, že můj jarý duch
vašeho ducha vládě nyní podroben,
co svému pánu, vladaři a králi.
Má osoba, a vše co bylo mého,
teď vaše jest. Posud jsem byla paní
těch krásných statků, paní sluhů svých,
svou vlastní královou; a právě nyní
můj dům, i sluhové, já sama též
vám náležíme. S tímto prstenem
to vše vám odevzdávám. S ním-li kdy
se rozloučíte, zratíte-li jej,
neb dáte od sebe, poznám pak z toho,
že vaše láska pro mne ztracena,
a práva mám na vás si stěžovat.

Bassanio. Jsemť vámi, slečno, zbaven všechněch slov,
a pouze krev má v žilách hovoří.

Jsouť v takém zmatku všechny moje síly,
jak když po nákem pěkném oslovení
milého knížete se rozmáhá
šumící hlahol v davu přítomných,
kde každý hlas tak s druhým smíšen jest,
že mimo ples v hlučivém zájku
nic není slyšeti. Ztratím-li kdy
ze svého prstu tento prsten váš,
pak živobyťi mé též ztraceno,
a směle řekněte: Bassanio jest mrtev.

Nerissa. Teď, paničko a pane, došlo na nás,
jenž zde stojíce viděly jsme znik
našeho přání, blaze volati:
Bud' šťastí! šťastí s vámi oběma!

Graciano. Signor Bassanio a vzácná slečno,
jáť přeji vám co přejete si sami,
neb vím, že přání mé vám zbytečné.
Však v dobu tu, až vám se zlíbí světit
ten sňatek věrné lásky, prosím vás,
pozvolte, bych se též směl oženit.

Bassanio. Z celého srdce, zjednáš-li si ženy.

Graciano. Dík pane vám, té jste mi zjednal vy.
Mé oči viděly tak bystře jako vaše.
Hleděť jste na paní, na služku já,
vy jste se zamiloval, a já též.
Jak vy, též já jsem neměl odkladu.
Znik váš na těchto skříních spočíval,
taktéž i můj, jak věc ta dopadne.
Namlouval jsem si zde, až jsem se zpotil,
a tolik přísah lasky učinil,
až mně tím vysech' jícen. – Na konec
jsem obdržel od této krásky slib,
že chce se státi mou, šťastí-li dá
vám slečnu.

Porcie. Je to pravda, Nerisso?

Nerissa. Jest, slečno, libo-li to vám.

Bassanio. Hodláte, Graciano, slib svůj zachovat?

Graciano. To v skutku, pane.

Bassanio. Poctíte velmi ples náš sňatkem svým.

Graciano. Na první klouče vsad' me tisíc dukátů.

Nerissa. Jakže? Nu, tedy dřív je položte.

Graciano. Ne, tak bychom nevyhráli; dřív se
musíme položit my.

Aj hle, Lorenzo se svou pohankou,
Salerio, z Benátek starý přítel.

Vystoupí Lorenzo, Jesika a Salerio.

Bassanio. Vítejte nám, Lorenzo a Salerio,
mladost-li smí nového mého stavu
vás vítat zde. Dovolte, drahá slečno,
bych směl svých krajanů a dobrých přátel
zde vítati.

Porcie. To též chci činit já.

Jsouť mile vítáni.

Lorenzo. Poslušné díky. Neměť jsem, můj pane,
ten úmysl, vás tady navštívit.
Na cestě potkav však Saleria
musil jsem jeho domlouvám se vzdát
a jiti s ním.

Salerio. Měť příčiny jsem, pane,
jej k tomu přemluvit. Signor Antonio
jej odporučuje.

Dá Bassaniově list.

Bassanio. Dřív než to otevru,
povězte, prosím, jak se má můj přítel?

Salerio. On není churav, leč snad na myslí;
ni zdrav, vyjímaje snad jeho mysl.
Ten list zde všecko objeví.

Graciano. Nerisso, pozdrav přec mé přátely.
Podejte ruku mi, Salerio.
Co nového v Benátkách? Jak se má
dobrý Antonio, ten kupců kníže?
Jsemť jist, že z našeho se štěstí potěší.
Jsme Jasonové; my zde dobyli
zlatého rouna.

Porcie. Ten list se zdá být zlého obsahu,
anť Bassaniu barvu s tváře skrad'.

Snad zemřel dobrý přítel. Horší věc víc nemohla by změnit podstatu pevného muže. Jak? Vždy hůř a hůř? Dovolte již; jsem' druhá vaše půle, a náleží mně půle věci té, již list ten přináší.

Bassanio. Ó sladká Porcie, zde něco slov tak protivných, jakáz kdy papír zkálela. Ach vzácná slečno! když poprvé svou lásku jsem vám vyznal, hned upřímně jsem řek', že celé jmění mé v mých žilách koluje, že šlechtic jsem; a v tom jsem pravdu děl; však, drahá slečno, ač jsem se ničím necenil, hned uvidíte, jak velký byl jsem chlubič. An jsem pravil, že ničím statek můj, měl jsem vám říci, že hůř jsem ničeho. Neb vězte již: Já jsem se zaručil drahému příteli, ten zas se zaručil nepříteli, tož nejhoršímu, by mně pomohl. Zde slečno list, jak tělo přítele, v němž každé slovo rána šklebivá, krvácející jeho životem.

Ó možno-li, Salerio! Vše ztraceno? Nic nezachránil? – Z Tripolisu, z Mexika, z Lisbony, z Angličan a Indie? A žádný koráb, žádný neušel strašnému sražení s tím zkázonosným všem kupcům úskalím?

Salerio. Ni jeden, pane můj. A mimo to, tak zdá se, byť i měl peníze, by moh' židu splatit dluh, žid přec by nevzal jich. Ba nepoznal jsem nikdy tvorů v lidské podobě, jenž by tak vztekle práhl zmařit člověka. Na vévodu dobíhá den a noc, na přerušení obce svobody chce žalovat, neobdrží-li práva. Domlouvalo mu dvacet kupců, sám i vévoda, a vážní velmoži: on ale stojí na své zlostné při o propadlosti, právu, zápisu.

Jesika. Dokud jsem doma byla, přísahal před Tubalem a Chusem, svými krajany, že raděj chce z Antonia to maso, než dvacetkrát víc peněz sumy té, již on mu dlužen jest. A známť ho, pane. Nebrání-li mu zákon, vyšší moc, zle s ubohým on kupcem naloží.

Porcie. Je přítel váš, co tuto nesnáz má?

Bassanio. Ba přítel nejdražší, muž nejlepšší, vždy ochotný a neomrzely v konání laskavosti; věru muž, jenž skví se ctí starého Říma víc, než kdokoliv tu jiný ve Vlaších.

Porcie. A mnoho-li je dlužen židovi?

Bassanio. Za mne tři tisíce dukátů.

Porcie. Co? Nic víc? Zaplaťte šest tisíc a zničte zápis; dvakrát šest tisíc, ba třikrát víc, než aby také přítel výtečný měl vlasu ztratit pro Bassania. Dřív pojd'te do kaple mne chotí zvat, pak honem do Benátek k příteli; nemáteť ulehnout po straně Porcie s neklidnou myslí. Dámť já zlata vám,

jímž zaplatíte dvacetkrát ten dluh. Když zaplacen, přiveďte přítele dobrého k nám. My obě v čase tom, tož Nerissa i já, chcem život trávit, jak panny aneb vdovy. Pojd'te jen, vždyť zas musíte pryč již v svatby den. Pozdravte přátel, vyjasněte líce, Tak draze koupen ceny máte více. Než, slyšeti chci list ten přítelův.

Bassanio (čte). „Milý Bassanio! Všechny moje koráby jsou ztraceny, ukrutnost mých věřitelů roste, celé moje jmění v niveč uvedeno, můj zápis židovi propadlý; a jelikož jeho zaplacením nemohu déle na živu zůstatí, jsou všechny dluhy mezi mnou a Vámi vyrovnány. Přeju si spatřiti Vás ještě jednou před svou smrtí; čiňte však podle své libosti. Neprivede-li vás přátelství, můj list toho nečih.“

Porcie. Milenče, všeho nech a rychle pryč.

Bassanio. An svolujete, bych směl odtud jíti, již na kvap jdu; dokud se nenavrátím, na lůžku nechci odpočinku míti, i oddechu k své spáse neobráťím.

Odejdou.

Výjev třetí.

V Benátkách. Ulice.

Vystoupí Shylok, Salanio, Antonio a dráb.

Shylok. Měj, drábe, pozor naň; nic nemluv o milosti. To bloud ten, co peníze zdarma půjčoval. Dej pozor naň!

Antonio. Slyš, dobrý Shyloku!

Shylok. Svůj dluh chci mít! – Nic nemluv proti tomu!

Ját' přísahal, stát na svém zápisu.

Psů nadals' mi, dřív než měls' příčiny;

aj, jsem-li pes, uchraň se zubů svých!

Však vévoda mi zjedná práva. – Divím se, ty drábe ničemo, tvé dobrotě, že k jeho žádosti s ním vyšels' ven.

Antonio. Prosím tě, přej mi mluvit.

Shylok. Svůj dluh chci mít, a nechci abys mluvil.

Svůj dluh chci mít, a protož nemluv nic.

Však nejsem plačtivý a sladký troup, bych vrtěl hlavou, měknul, povzdychal, a vzdal se prostředenství křesťanův.

Pravím ti, nechod' za mnou!

Ját' nechci mluvení, svůj dluh chci mít.

Odejde.

Salanio. Ba nejukrutnější to všechněch psů, co měli obchod s lidmi.

Antonio. Necht' si jde.

Už s marnou prosbou za ním nepůjdu.

On smrt mou vyhledává. Vímt' i proč.

Mnohého dlužníka jsem vyprostil, jenž nemoh' platit, z jeho zlostných drápů. A proto jeho zášť.

Salanio. Však vévoda k upsané pokutě té nesvolí.

Antonio. Běh zákonu nemůže zastavit.

Neb práva-li se ztenčí cizincům, jichž stejně jim jak nám v Benátkách práno, hned spravedlnost státu zrušena.

Těž obchod, užitek celého města

od cizích závisí. – Již jděte radš'.

Ját' na těle tou strastí tak jsem schud',

že stěží libry masa ušetřím

na zítřek vzteku věřitelovu.

Nuž, drábe, pojd'! – Bassanio-li přijde,

by viděl, kterak platím jeho dluh,
pak budu spokojen.

Odejdou.

Výjev čtvrtý.

V Belmontě. Komnata v domě Porcie.

Vystoupí Porcie, Nerissa, Lorencio, Jesika a Baltazar.

Lorencio. Ač u vaší to přítomnosti dím, –
cit šlechetný a pravý vám jest dán
zbožného přátelství, což vychází
tím více na jevo, že snášíte
tak rovnodušně odchod manžela.
Však, kdybyste jej znala, jejíž tak ctíte
tou pomocí, jak rozšafný to muž,
jak drahý přítel chotě vašeho,
jsemť jist, že byste víc tím činem zhrdla,
než srdce svého zvyklou dobrotou.

Porcie. Jáť dobrých skutků nikdy neželím,
a tak i teď. Neb mezi přátely,
jenž spolu obcují a tráví čas,
jichž duše nosí stejné lásky jho,
jakási musí býti podobnost,
tož v tazích, v spůsobech a zjevu ducha.
A protož za to mám, že ten Antonio,
jsa vroucím přítelem milého mého chotě,
též jemu roveň bude. To-li tak,
pak malá jest ta oběť, kterou činím,
bych chránila své duše podobu,
jež vázne teď v pekelných osidlech.
To však zapáchá vlastní pochvalou,
a protož umlkám. O něčem jiném!
Do vašich rukou teď, Lorencio, skládám
své hospodářství, vládu svého domu,
pokud se nenavráti manžel můj.
Co však se týče mne, – jáť nebesům
zavázala se slibem potajným,
tak dlouho na modlitbách být a rozjímání,
a pouze Nerissou provázena, –
až zas mi vrácen pán a manžel můj.
Dvě míle odtud vzdálen klášter jest,
tam chceme pomeškat. Prosím vás, pane,
nechtějte zamítnouti žádost mou,
již láska má a sama nutnost též
na vás ukládá.

Lorencio. S celým srdcem, slečno,
chci laskavému sloužit rozkazu.

Porcie. Má všechna čeleď zná již moji vůli,
a vám i Jesice se podrobí,
jak mně neb samému Bassaniu.
Již buďte s Bohem, do shledání zas.

Lorencio. Provázej štěstí vás, a mysl veselá.

Jesika. Spokojenost přeji Vaší Milosti.

Porcie. Za vaše přání dík, a přeji též,
by dělo tak se s vámi. S Bohem, Jesiko.

Odejdou Jesika a Lorencio.

Teď, Baltazare, slyš!

Jaks' býval věrný a vždy poctivý,
i déle setrvej. Zde vezmi tento list,
a seč jen stačí všechny tvoje síly,
do Padvy pospíchej. List odevzdáš
do rukou mého strýce, doktora
Bellaria; dej pozor: jakých dá
ti oděvů a vzácných písemností,
to všecko přines v nejrychlejším spěchu
na přivoz obecný, kde stojí loď
jedoucí do Benátek. Nemař slov,

a rychle jdi. Tam chci tě očekávat.

Baltazar. Vám k službám, slečno, honem odkvapím.

Odejde.

Porcie. Pojď, Nerisso; mámt' něco v úmyslu,
o čemž ty nevíš nic. Svě muže uvidíme,
dřív než si pomyslí.

Nerissa. A oni nás?

Porcie. Též uvidí. Než v takém oděvu,
že budou myslit, nám že dáno to,
co právě schází nám. Chci na to vsadit,
až budem v mladé muže změněny,
že já nás dvou hezčejší budu hoch.
Jáť dýku svou hrději ponesu,
a mluvit budu hlasem ztupělým
jak v přechodu od chlapce k jinochu;
dva kročky zdloužím v jeden mužský krok,
a o soubojích budu hovořit
co švarný chlubný jun: tož budu lhát,
kterak ctné paní hledaly mé lásky,
a zamítnuty žalem zemřely.
Vždyť nelze míti všech! Pak žalně budu lkáti,
že bych si přál, by byly na živu,
a dvacet jiných lží tak pronesu,
až všichni muži musí přísahat,
že vyklouzla jsem před dvaceti jen
měsíci ze školy. Mámt' v sobě na tisíc
těch divých kousků nezvedených hochů,
jichž mohu provádět.

Nerissa. Z nás budou muži?

Porcie. Fi, jaká to otázka! Kdyby stál
na blízku tobě zde vykladač zlý!
Již pojď! Povím ti celý záměr svůj
až budem ve voze, jenž očekává
nás u vrat parku. K spěchu napni sil,
neb musíme dnes ujet dvacet mil.

Odejdou.

Výjev pátý.

Tamtěž. Zahrada.

Vystoupí Jesika a Lancelot.

Lancelot. Jeť věru tak; neboť vidíte, hříchy otcův stíhají bedra
dětí. Protož buďte ubezpečena, že mám o vás starost.
Vždycky jsem s vámi upřímně mluvíval, a tak i nyní
mluvím s celým pohnutím o této věci. I buďtež tedy veselé
mysli, neboť zdá se mi zajisté, že budete zatracena. Zbývá
toliko jedné naděje, ježto by vám posloužila. Je to ale
pochřichu jakýsi druh pankartské naděje.

Jesika. A jaká by to byla naděje? Prosím tě mluv.

Lancelot. Inu vidíte, mohla byste dílem doufati, že vás otec
váš nezpłodil, že nejste dcerou žida.

Jesika. Toť by byl v skutku druh pankartské naděje. Stíhaly by
mne pak hříchy mé matky.

Lancelot. Na mou kuši, obávám se, že jste po obou stranách,
po otcově i matčině straně zatracena. A tak, vyhnu-li se
Scylle, vašemu otci, upadám v jícen Charybdy, vaší matky.
Na obou stranách jste ztracena.

Jesika. Však budu zachráněna svým manželem. Učinil ze mne
křesťanku.

Lancelot. Tím hůře pro něj. Byloť nás už křesťanů před tím
zrovna tolik, že jsme mohli pohodlně jeden vedle druhého
živu býti. To přidělování křesťanů vyžene cenu vepřů tuze
do výšky. Budeme-li chtít všichni jísti vepřové maso,
nedostane se nám v krátkém čase ani za těžké peníze
kousku špeku na rendlík.

Vystoupí Lorencio.

Jesika. Povím to svému manželu, Lancelote, co povídáte; zde

přichází.

Lorenzo. Stanu se žárlivým, Lancelote, budete-li s mou ženou tak do koutů zalízat.

Jesika. Ne, toho netřeba se vám obávat, Lorenzo. Lancelot a já jsme rozkmořeni. On mně tu z čista jasna dokazuje, že není pro mne v nebi žádného spasení, proto že jsem dcera židova; a o vás zas praví, že nejste dobrý občan, proto že židy obracujete na křesťany a vyháníte tím cenu vepřů tuze do výšky.

Lorenzo. Ját' to lépe u obce zodpovím, nežli vy obracování své negřice. Ta mouřenínka je od vás s útežkem, Lancelote.

Lancelot. Toť v skutku přespřlíš, že ta mouřenínka má tolik moudrého mouro. Má-li však o něco míň počestnosti nežli počestná žena, pak má skutečně více mouro na sobě nežli jsem mysli.

Lorenzo. Aj hle, kterak každý blázen umí slovy zahrávat. Nelepš' to příslušnost vtípu, když se ukrývá v mlčení; švástání dá se nejlépe schvalovat papoušům. – Jdi, brachu, do domu, ať se strojí k obědu.

Lancelot. To se už stalo, pane, neboť všichni mají žaludky.

Lorenzo. Ty milý Bože, jaký jste vtípo! Tedy jim řekni, aby chystali oběd.

Lancelot. To se také už stalo, pane. Potřeba jen prostíratí.

Lorenzo. Nuže tedy, chceš na sebe vzítí prostírání?

Lancelot. Na sebe vzítí prostírání? Nikoli, pane, já znám svou službu.

Lorenzo. Chytání slov při každé příležitosti. Což chceš v jediném okamžení vyčerpat všechnu zásobu svého vtípu? Prosím, rozuměj již jednou prostému mínění prostého muže. Jdi ke svým druhům tam, a řekni, aby prostřeli na stůl, aby nosili jídla, že hned přijdeme k obědu.

Lancelot. Co se stolu týče, ten je už přinesen, a co se jídel týče, ty budou prostřeny. A co se vašeho příchodu k obědu týče, staň se dle vaší vůle a libosti.

Odejde.

Lorenzo. Ó vzácný rozume, jaký to nával slov!

Ten troup v svou paměť vtěsnil celý voj překrásných slov. A znám těch bláznů víc, i v lepším postavení, fintěných jak on, kteříž pro slovo šprýmovné věc pravou pomíjejí. Nuže, Jesiko! Drahoušku, pověz mi své mínění, líbí-li se ti choť Bassaniova?

Jesika. Ó nevýslovně! – Slušno bude teď, by pan Bassanio žil způsobně.

Neb maje požehnání v choti své, nebeské zde již našel spasení. A toho-liž nezíská na zemi, pak neměl též by v nebesích ho míti. Ba, kdyby činili dva bozi sázku pro rajský sňatek o dvě zemské ženy, a jedna z nich by byla Porcie, druhá by musila být spravena přidáním nádvaku; neb chudobný ten svět víc nemá rovné jí.

Lorenzo. A já jsem taký manžel, jaká ona žena.

Jesika. Chceš, vědět i v tom mé mínění?

Lorenzo. To ovšem chci, – až budem po obědě.

Jesika. Nech mne tě chválit, dokud chuti mám.

Lorenzo. Ne, prosím, řekni to až při stole.

Neb cokoliv i díš, s jinými sousty to snadně zažiju.

Jesika. Nu, hodnou část ti tedy naložím.

Odejdou.

Jednání čtvrté.

Výjev první.

V Benátkách. Soudnice.

Vystoupí vévoda, senátoři, Antonio, Bassanio, Graciano, Salarino, Salanio a více úředníků.

Vévoda. Jest zde Antonio?

Antonio. Zde k službám Vaší Milosti.

Vévoda. Mám starost o tebe. Tvůj žalobník jest z kamene, a necitelný padouch, lidskosti neschopen, a pust a prázdnen vši špetky slitování.

Antonio. Slyšel jsem, že vzal jste, Milosti, si velkou práci umírnit jeho přísnost. Staň se však. An zatvrzelý jest, a jelikož mne zákonně nic nemůž vyprostit z dosahu jeho záští, opru již svou trpělivost jeho vzteklosti, a duchem pokojným se zbrojím snést tu urputnost a vzteklost jeho duše.

Vévoda. Nuž jděte, zavolejte žida před soud.

Salanio. Již čeká u dveří; zde pane jest.

Vystoupí Shylok.

Vévoda. Poustupte, ať stojí k zraku nám.

Svět myslí, Shyloku, a tak i já, že prodlužuješ zlomyslnost svou až k chvíli posledního výkonu; i myslí též, že pak přec objevíš milosrdenství, lítost divnější nad strojený tvé ukrutnosti div, a místo pokuty, již nyní žádáš, (tož libru masa z ubohého kupce) že netoliko promineš mu trest, anobř láskou hnut a slitováním hlavního dluhu půli odpustíš, lítostným hledě okem k jeho ztrátám, jež v přechvatu mu slíly na bedra. Jsouť tíže takové, že pod tím klesá kupec knížecký, a lítost zbuzuje v tom stavu svém i v prsou z kovu, v srdcích z křemene, u vzdorných Turků ano Tatarů, nezvyklých k službám jemné vlídnosti. Tvé odpovědi, žide, očekávám.

Shylok. Mé předsevzetí Milost Vaše zná.

Já na svůj svatý šábes přísahal, že musím obdržet dluh upsaný. Ten odepřete-li, přijď škoda z toho na ústavu i města svobody. Aj, ptáte se, proč raděj libru mršiny chci, nežli tři tisíce dukátů? Na to vám neodpovím. To jen dím, že to libůstka má. – Zda odpovědí to? jakž? Když mi v domě řádí náka myš, a mně se zlíbí deset tisícrát dukátů za její otrávení?

Nuž, zdaliž stačí vám ta odpověď? Mnohému nelze vidět sele zející,¹⁵⁾ druhý se třeští z kočky pohledu, a jiný slyše nosový dud vřískot nemůže držet moč. Jeť to libůstka, jež vášni panuje, a chuť i nechut' ovládá svévolně. Nuž, zde má odpověď: Jak v tom nebývá jisté příčiny, že ten nemůže snést sele zející, a ten zas dobrou, užitečnou kočku,

a jiný zdmuté kejdy, aby hned
se nepoddal nevyhnutelné hanbě
být zoškliven, sám trpě ošklivost, –
tak mně vám nelze udat příčiny,
a nechci též. Jeť to nenávisť má,
a jistá ošklivost z Antonia,
kteráž mi velí stíhati jej nyní
tím přísným púhonem. – Je to vám odpovědí?

Bassanio. To není odpověď, ty necitelný muži,
na omluvu tvé krutě přísnosti.

Shylok. Jáť nejsem vázán odpovědí svou
se tobě zalíbit.

Bassanio. Což každý to,
co nemůž milovati, zabíjí?

Shylok. Zdaž zabit nechtělby co nenávidí?

Bassanio. Vždyť každá urážka hned není nenávistí.

Shylok. Až, chceš by užtknul had tě podruhé?

Antonio. Již pomněte, že máte s židem spor.

Taktéž vám možno na břeh postoupit,
a velet vlnám spadnout s výšky své,
taktéž vám možno vlka v potaz bráti
proč ovce bečí pro jehňátko své,
tak možno vám zakázat horním sosnám,
by nešuměly, neklonily vrch,
když větry nebes jimi lomcuji;
taktéž věc nejtvrďší spíš dá se změkčit,
než židovské (a což jest tvrdšího?)
to srdce zde. – A protož žádám vás,
zanechte všech podání, další práce,
a v krátké, jasné stručnosti učiňte
již rozsudek a vůli židovu.

Bassanio. Měj místo tři tisíc dukátů šest.

Shylok. A kdybys každý dukát z šesti tisíc
v šest dílů rozdrobil, a každý díl byl dukát,
přec bych jich nevzal, chtěl bych co mně patří.

Vévoda. V milost-li doufat smíš, an sám ji nekonáš?

Shylok. Proč bych se soudu bál, nepáchaje nic zlého?

Vyť máte nakoupených otroků,
jichž potřebujete jak oslů, psů,
neb mezků, k službám otrockým,
z té příčiny, že jste jich koupili.
Což kdybych vám teď řek': Až pusťte je,
a dejte za muže svým dědičkám?

Nač pod břemenu úpí? Přejte jim
tak měkkých lůžek jako vaše jsou,
a dejte okusit jim podobných
lahůdek. Na to řekli byste vy:

Ti otroci jsou naši. I já tak odpovídám:
Ta libra masa, kterouž sobě žádám,
je draze koupena, jest má, a chci ji míti.
Nedáte-li mně jí, fi na váš zákon,
Benátské soudy pak jsou neplatné!
Já čekám na rozsudek; rcete, mám ho míti?

Vévoda. Dle moci své bych soud moh' rozpustit,
však dostaviti má se ještě dnes
Bellario, tož doktor učený,
jejž před svou osobu jsem obeslal,
by při tu rozhodl.

Salarino. Osvícenosti,
zde venku posel jest, jenž přikvapil
s psaními z Padvy od Bellaria.

Vévoda. Přineste nám ty listy, zavolejte posla.

Bassanio. Vzmuž se, Antonio! Buď dobré myslí!
Žid měj mé maso, kosti, krev a vše,
než abys za mne krůpěj krve dal.

Antonio. Jsemť chorobný v tom stádě skop, a smrt

mne volá již. Nejslabší ovoce
nejdříve opadá – tak i já.
Nejlíp, Bassanio, mně posloužíš,
když zůstav živ na hrob mi nápis dáš.

Vystoupí Nerissa v oděvu právního písaře.

Vévoda. Posílá Padva vás? Bellario?

Nerissa. Jsemť poslán od obou. Bellario
vám, Milosti, svou úctu vzkazuje.

Odevzdá list.

Bassanio. Nač brousíš s takou ochotou svůj nůž?

Shylok. Bych pokutu si užiz' z toho bankrotáře.

Graciano. Ne na svém podešvu, na duši své
svůj nůž si, žide, zostříš. Žádný kov,
ba katův meč tak ostrý zpoly není,
jak břitká tvá nenávisť.

Což žádná prosba tebe neprotkne?

Shylok. Ne, žádná, již by vtip tvůj vymyslíl.

Graciano. Buď zatracen, pse nemilosrdný,

a spravedlnost obviněna buď,
žeš' ty byl do života postaven.

V mé víře vrátkým jsi mne učinil,
a k nauce Pythagora se kloním,
že duše zvířecí se stěhují
do těl zas člověčích. Psí duše tvá
dřív vlkem vládla, kterýž pro vraždu
byl oběšen, a zrovna s šibenice
odlítla jeho duše ukrutná
a vjela do tebe, an odpočívals'
v své hříšné matce. Neb tví chtíčové
jsou vlčí, draví, lakotní a krvaví.

Shylok. Neodžehráš mi pečeť zápisu;
dřív křikem tím svým plicím uškodíš.

Naprav si rozum, hochu, ztracen sic
jest na věky. – Stojim' zde pro své právo.

Vévoda. Ten list Bellariův poroučí soudu
mladého, učeného doktora.
Kde jest?

Nerissa. On čeká vaší odpovědi
na blízku, chcete-li jej předpustit.

Vévoda. Z celého srdce. Jděte dva neb tři,
a v zdvořilosti uveďte ho sem.
Přečtete zatím soudu list Bellariův.

Soudní písař (čte). Necht' slouží Vaší Milosti k vědomosti, že
jsem při Obdržení Vašnostina listu velmi byl nemocen. V
tom okamžení však, když přišel ke mně Váš posel, byl u
mne z laskavé návštěvy přítomen mladý doktor z Říma,
jmenem Baltazar. Seznámil jsem ho s obsahem pře mezi
židem a kupcem Antoniem. Probralit' jsme spolu mnoho
knih. Podal jsem mu o tom svůj úsudek, kterýžto – doplniv
jej vlastní svou učeností (jejížto rozsáhlost nemohu dosti
vynachváliti), a jelikož mi nemožno, bych se dostavil sám –
přináší s sebou, by Vaší Milostivé žádosti vyhověl na místě
mém. Žádám Vaší Milost, by se mu neodepřelo pro
nedostatek vyššího stáří uctivé vážnosti, neboť, směle to
tvrdím, nikdy jsem nepoznal mladého těla, majícího tak
staré hlavy. Poroučím jej Vaší Milosti laskavému přijetí,
kteréžto doporučení plnějšího uznání dojde, až mého
poručence poznáte.

Vévoda. To píše nám věhlasný tento muž;
a zde ten doktor tuším přichází.

Vystoupí Porcie v obleku doktora práv.

Podejte ruky své. Jste od Bellaria?

Porcie. Tak, pane, jest.

Vévoda. Jste vítán. Sedněte.

Je vám již předmět toho sporu znám,
jenž na tom soudě má se rozhodnout?

Porcie. Jsem dokonale o tom poučen.

Kdo jest zde kupec, a kdo žid?

Vévoda. Předstupte,

Antonio, a starý Shyloku.

Porcie. Je vaše jméno Shylok?

Shylok. Shylok moje jméno.

Porcie. Pře vaše divného jest způsobu;

však rádná tak, že zákon Benátský

nemůž' pokárati v tom kroků vašich.

(*K Antonioví*) A vy stojíte v jeho půhonu?

Či nestojíte?

Antonio. Ano, tak on praví.

Porcie. A znáte se zde k tomu zápisu?

Antonio. Znáám.

Porcie. Pak – žid musí milosrdným být.

Shylok. Z jakého nucení? To řekněte.

Porcie. Dar milosti se nedá vynutit,

zakrápá jen, jak nebes vlažný déšť

v pozemská údolí. Jeť dvojmž požehnaním:

tož tomu, kdož jej dává, a kdož bere;

a nejmocnější jest při nejmocnějších:

mocnáři sluší líp než koruna.

To jeho žezlo značí světskou moc,

jest úcty, velebnosti příznakem,

na němžto postrach tkví a bázeň králův;

nad žezlo to však stojí milost výš,

trůn její v srdcích králův zakotven,

samého Boha jesti příznakem.

Ba zemská moc se Bohu podobá,

když milost práva řídí. Protož, žide,

ač pře tvá spravedliva, považ' přec,

že v spravedlivém běhu nikdo z nás

by nebyl spasen. O milost prosíme,

a prosba ta nás učí prokazovat

těž bližním milosti. To vše jsem děl,

bych zmírnil práva u tvé žalobě,

na níž-li setrváš, Benátský přísný soud

pronéstí musí výrok ku škodě

zde toho kupce.

Shylok. Mé skutky na mou hlavu! Stojím zde

o právo,

o trest a pokutu v mém zápisu.

Porcie. Což nemůže těch peněz zaplatit?

Bassanio. Ó ano; zde chci platit místo něj,

a dvakrát větší sumu. To-li nestačí,

zaslibím desetkrát mu více dáti,

pod ztrátou rukou svých, své hlavy, svého srdce.

To těž-li nestačí, pak na jev',

že ctnotu stíhá zlost; a prosím vás,

nakřivte jednou zákon k moci své.

Pro velké právo ztropte malou křivdu,

a skroťte vzteklou vůli toho d'ábla.

Porcie. To nesmí být; v Benátkách žádná moc

nemůže změnit zákon stvrzený.

Za příklad mohlo by to sloužit,

a mnohý omyl za tím příkladem

do státu by se třel. To nemůž' býti.

Shylok. Toť Daniel přišel soudit! – Ano Daniel!

Ó moudrý, mladý muži! – Ó kterak tě ctím!

Porcie. Ukažte, prosím, mně ten zápis váš.

Shylok. Zde jest, převzácný doktore, zde jest.

Porcie. Tříkráté tolik peněz, Shyloku,

podává se ti.

Shylok. Já jsem přísahal,

já přísahal, jáť k nebi přísahal.

Mám duši stížit křivou přísahou?

Ne za Benátky.

Porcie. Zápis propadl.

A zákonně dle toho žádat smí

žid libru masa, jež se má vyříznout

nejblíže k srdci kupce. – Milost měj!

Beť tříkrát tolik, kaž, bych zápis zrušil.

Shylok. Až bude zaplacen dle svého obsahu.

Jeť patrno, jste velmi vzácný soudce.

Vyt' znáte zákon, výklad váš byl přesný.

Vyzývám vás, tož na ten zákon již,

při němž jste velmi zasloužilý sloup,

abyste pokročil již k výroku.

Jáť svatě na svou duši přísahal,

že není síly v lidském jazyku

mne přemluvit. Stojím zde na svém zápisu.

Antonio. Z celého srdce prosím, by již soud

mně dal můj rozsudek.

Porcie. Ten tedy zní:

Pro jeho nůž připravte prsa svá.

Shylok. Ó čacký soudce! Vzácný, mladý muži!

Porcie. Neb směr a obsah zákona

srovnává zcela se s tou pokutou,

jež platně naznačena v zápisu.

Shylok. Jak pravdivé! Ó moudrý, spravedlivý soudce!

Jaks' mnohem starší než tvůj obličej!

Porcie. Obnažte proto prsa svá.

Shylok. Ba ovšem prsa.

Tak zápis dí, zda pravda, čacký soudce?

Nejblíže u srdce, tak psáno jest.

Porcie. Ba zrovna tak. Jest na vážení masa

zde nějaké váhy?

Shylok. Mám ji při ruce.

Porcie. Zjednejte, Shyloku, za plat svůj lékaře,

by zavázal mu rány, sic se zakrvácí.

Shylok. Je to udáno také v zápisu?

Porcie. To není. Však co na tom? Lépe jest,

když z pouhé lidskosti to učiníte.

Shylok. Aj, nenalézám to – nic v zápisu.

Porcie. Přistupte kupče, jest vám čeho říci?

Antonio. Jen málo; zbrojen jsem a připraven.

Dej ruky mně, Bassanio! Bud' s Bohem!

Již nermuť se, že pro tě v to jsem pad'.

Neb osud právě nad obyčej v tom

mně přízniv jest. On vždy to dopouští,

by ubožák svou přežil zámožnost,

by okem vpadlým, s čelem svráštěným

zřel dobu chudobnosti. Plouhavých těch muk,

té bídy ode mne on odvrací.

Poruč' mě vzácné choti; o skonání

Antonia ji pověz, řekni též,

jak jsem tě miloval, chval v smrti mne;

a když pak domluvíš, nechť rozhodne,

nebyl-liž milován Bassanio.

Nežželiž sobě ztráty přítele,

jakž on, že dluh tvůj platí, neželi;

ba řízne-li jen žid dost hluboko,

z celého srdce dluh hned zaplacen.

Bassanio. Antonio, jsemť ženě zasnouben,

jež tak mi draha jak mé živobyti;

však živobyti, ženu, všechnen svět

výš tvého života si necením.

Vše chtěl bych ztratit, obětovat vše

zde tomu d'áblu, bych tě vyprostil.

Porcie. Malého díku dala by vám choť,

by tady byla a to slyšela.

Graciano. Mám ženu, kterouž v pravdě miluji.

Chtěl bych, by byla v nebi, prosíc tam
o zlepšení té psiny židovské.

Nerissa. To dobře díte za jejími zády;
jinak by zrušen byl domácí mír.

Shylok (*stranou*). Ó křesťanských těch mužů! Dceru
mám!
A přál bych, z plémě Barabášova
by měla muže, nežli křesťana.
(*Nahlas*) Plýtváme časem, prosím o rozsudek.

Porcie. Jeť libra masa z toho kupce tvá;
soud uznává to, zákon ti to dává.

Shylok. Ó velespravedlivý soudce!

Porcie. Vyříznout smíš to maso z jeho prsou;
v to zákon svoluje, soud uznává to.

Shylok. Přemoudrý soudce! Toť přec nález! – Pojd'te!

Porcie. Než postůj trochu! – Ještě něco zde.
Ni kapky krve nedává ti zápis.
Výslovně stojí v něm jen „libra masa“.
Nuž, měj své právo, vezmi libru masa.
Když však je řezaje v tom procediš
křesťanské krve krůpěj jedinou –
dle zákonů benátských pokoutou
tvá majetnost, tvůj statek případně
do pokladnice státu Benátek.

Graciano. Ó spravedlivý soudce! – Slyšíš, žide!
Ó moudrý soudce!

Shylok. Jest to zákonem?

Porcie. Však můžeš vidět o tom listinu.
Anť práva tak vymáháš, budiž jist,
máš práva dostat víc než sobě žádáš.

Graciano. Ó moudrý soudce! – Žide, pozoruj!
Toť moudrý soudce!

Shylok. Tedy přijímám
to podání – zaplaťte třikrát zápis,
a pusťte křesťana.

Bassanio. Zde peníze.

Porcie. Stůjte!
Žid měj své celé právo. – Zticha! – Žádný spěch!
Onť nemá dostat víc než pokutu.

Graciano. Ó žide! Toť přec spravedlivý, moudrý soudce!

Porcie. Připrav se tedy maso vyříznout.
Dej pozor však, bys krve neprolil,
a nevyřízni také víc ni míň,
než zrovna libru masa. Více-li neb míň
vyřízneš než tu libru, – nechť i tolik,
čím váha ta by v obsahu se stala
buď lehčí aneb těžší o malý,
bídného skrupule dvacátý díl,
ba miska-li se uhne o vlas jen,
pak umřeš a tvé jmění ztraceno.

Graciano. Toť, žide, druhý Daniel! Daniel jest!
Hled' nevěro, ted' mám tě za kyčel.

Porcie. Proč mešká žid? Svou vezmi pokutu.

Shylok. Mou sumu plaťte jen, a jít mne nechte.

Bassanio. Je pro tě připravena již; zde jest.

Porcie. On vzít ji nechtěl u veřejném soudu,
měj on své právo jen dle zápisu.

Graciano. Toť Daniel! Stále dím, to druhý Daniel!
Měj dík, žeš' mne těm slovům naučil.

Shylok. Svých peněz ani nemám dostati?

Porcie. Nic nedostaneš než svou pokutu,
a tu si vezmi o svém nebezpečí.

Shylok. Nuž, ať mu d'ábel tedy požeňná!
Už nechci dél se soudit.

Porcie. Počkej, žide.
I jiný ještě vztah má na tě právo.

V benátské zákony jest vneseno:
Když důkazem shledáno na cizinci,
že buďto zjevně, buďto potají
stál o život kterému křesťanu,
ta strana, na kterouž tím zamířil,
smí jeho statku polovic si vzít,
a druhá půle státu případně.
Vinníka život pak jest odevzdán
milosti vévody bez dalších hlasů.
V té případnosti ty se nalézáš.
Neb v této při shledáno patrně,
žeš' potají, neméně zjevně též
stál o život zde obžalovanému,
za kterouž vinu trestu propadls',
o němž jsem právě nyní šířil řeč.
Již klekni, o milost pros vévodu.

Graciano. Vypros si milost, sám se oběsit.
Však, an tvé jmění státu propadlo,
ni cena provazu ti nezbyla,
a musíš věšen být na státní útraty.

Vévoda. Bys poznal myslí naší rozdílnost,
před prosbou tvou ti život daruji.
Antonio měj půli statků tvých,
a druhá půle státu případně,
což, pokořit-li chceš se, změněno
můž býti v peněžitou pokutu.

Porcie. Jen co se týče státu, ne Antonia.

Shylok. Ó vezměte si život můj, nešetřte nic.
Můj dům mi béřete, když podpory
mi béřete, by dům můj mohl stát;
můj život béřete, když prostředků
mi béřete, z kterých mi možno žít.

Porcie. A jakéž milosti mu dá Antonia?

Graciano. Jen zdarma provaz, pro Boha nic víc!

Antonio. Výsost-li vévoda a všecken soud
mu odpustí tu půli jeho trestu,
jsemť spokojen, když na mne případně
ta druhá půle, bych ji odevzдал
po jeho smrti tomu šlechtici,
jenž ondy dceru jeho unesl.
Dvě věci však si při tom stanovím:
By pro tu milost zaprvé
hned stal se křesťanem, a zadruhé,
by při soudu zde zápis zhotovil,
že jeho pozůstalost veškerá
má náležeti jeho zeti
Lorencovi a dceři jeho.

Vévoda. Tak musí učinit, sic odvolám
tu milost, již jsem pronesl.

Porcie. Jsi, žide, spokojen? Co k tomu díš?

Shylok. Jsem spokojen.

Porcie. Zhotovte písaři tu listinu.

Shylok. Dovolte, prosím, bych směl odtud jít.
Mně není dobře; pošlete mi list,
a já jej podepíšu.

Vévoda. Jdi, a učin tak.

Graciano. Na křesťanství dvou kmotrů musíš mít.
Já, kdybych soudcem byl, o deset víc
bys dostal jich, a ti by museli
tě k šibenici vést, ne ku křtinám.

Odejde Shylok.

Vévoda. Zvu pane vás, dnes se mnou stolovat.

Porcie. Poslušné díky vzdávám Milosti.
V tu noc se musím vrátit do Padvy,
a příhodno, bych v okamžení šel.

Vévoda. Jeť líto mi, že tak jste obmezen.

Antonio, děkujte tomu pánu;
jste tuším velice mu zavázán.

Odejde vévoda, senatoři a družina.

Bassanio. Převzácný pane, mne a přítele
jste sprostil téhož dne svou moudrostí
přetěžkých muk. V děk toho podáváme
tři tisíce dukátů, dlužných židovi,
vám ochotně za práci laskavou.

Antonio. A plnou měrou v dluhu zůstanem,
jak lásky tak i služeb na věky.

Porcie. Kdo nejlíp spokojen, jest nejlíp zaplacen.

I já, vás vyprostiv, jsem spokojen,
a dobrého v tom platu nalézám.

Ba nikdy jsem nebýval zjištější.

Až zas se sejdem, prosím, znejte mne.

Vše dobro přeji vám, a buďte s Bohem.

Bassanio. Však musím ještě na vás dolehat,

abyste přijal od nás nějakou

památku, ne co mzdu, než jako hold.

Té dvojí věci, pane, přejte mně:

neodepřítí to, a odpustit mně.

Porcie. Že jste tak nutkavý, chci povolit.

Svých rukavic mi dejte, chci je za vás nosit,

a z lásky k vám chci vzítí prsten váš.

Neodtahujte ruky; více nechci,

a nesmíte to z lásky odepřít.

Bassanio. Ten prsten, dobrý pane – ach tu maličkost.

Ten dáti vám se v skutku ostýchám.

Porcie. To jediné mi dejte, nechci víc;

a toho nyní, tuším, chtivý jsem.

Bassanio. Lpíť pro mne na něm víc, než pouhá cena.

Nejdražší v Benátkách vám prsten dám,

jenž svoláním bude nalezen;

jen tento, prosím, ten mi odpusťte.

Porcie. Již znamenám, jste štedrý pouze slovy.

Dřív jste mne učil prosit, nyní však

učíte mne žebráku odpovídat.

Bassanio. Ten prsten, pane, dán mi od mé ženy;

a slíbil jsem, když na prst mi jej dala,

jej nedat, neprodat i neztratit.

Porcie. Tou výmluvou ušetřil mnohý darů;

a choť-li vaše není šilená,

a zví-li, jak jsem si ho zasloužil,

navždy vám proto křiva nebude,

že jste mi prsten dal. Nuž, pokoj s vámi.

Odejde Porcie a Nerissa.

Antonio. Bassanio, darujte mu ten prsten.

Nechť jeho zásluhy a moje láska

převáží choti vaší rozkazu.

Bassanio. Jdi, Graciano, běž a dohoň jej.

Dej mu ten prsten, možno-li ti pak,

přiveď jej v dům Antoniův. – Již rychle, jdi.

Odejde Graciano.

Teď jděme. Ty a já tam budem v malé chvíli.

A zítra časně ráno k Belmontu

oba dva poletíme. Pojď, Antonio.

Odejdou.

Výjev druhý.

Tamtéž. Ulice.

Vystoupí Porcie a Nerissa.

Porcie. Dům žida vypátrej, ten list mu dej,

by hned jej podepsal. Chcem odejít v tu noc,

a o den dřív být doma nežli muži.

Tou listinou Lorenca překvapíme.

Vystoupí Graciano.

Graciano. Aj, zde vás nalézám, překrásný pane.

Můj pán Bassanio, na lepší radu,

vám prsten posílá, a prosí vás

přijítí k obědu.

Porcie. To nemohu.

Ten prsten s velkým díkem přijímám,

a račte mu to říci. Prosím ještě,

byste ukázal tomu mládci zde

dům Shylokův.

Graciano. To velmi rád.

Nerissa. Mám s vámi, pane, něco hovořit.

(*K Porcii*) Chci svého muže prsten vydobyt,

jejž, přísahal, že stále zachová.

Porcie. To učiň. – Opět budou přísahat,

že darovali mužům prsteny.

My však je přísahami překonáme.

Teď honem pryč; viš kde tě očekávám.

Nerissa. Již pojďte, dobrý pane, ukažte mi dům.

Odejdou.

Jednání páté.

Výjev první.

V Belmontě. Před domem Porcie.

Vystoupí Lorenzo a Jesika.

Lorenzo. Jak jasný měsíc dnes! – Za noci takové,

an sladký stromy líbal větérek,

jich staviv šumění, za noci takové,

na hradbách tuším stával Troilus,

a k stanům Řekův povzdechy zasílal,

kde bděla Kressida.

Jesika. Za noci takové

po rose Thisbe plaše krácela,

a spatříc místo lva jen jeho stín,

v postrachu odběhla.

Lorenzo. Za noci takové

stanula Dido, vrbí v pravici,

na pustém břehu, kynouc milenci

by zas v Kartagu spěl.

Jesika. Za noci takové

Medea černých bylin sbírala,

kterýmiž Aeson zmlád’.

Lorenzo. Za noci takové

šla Jesika od zámožného žida,

a s lehkým milencem z Benátek prchla

až na Belmont.

Jesika. Za noci takové

Lorenzo přísahal jí lásku svou,

ukrádaje jí srdce mnohým slibem

nepravdivým.

Lorenzo. Za noci takové

hezounká Jesika, ta malá škorpilkka

mu křivdila, a on jí odpustil.

Jesika. Však bych tě chtěla přenocovati,

jen kdyby nikdo nepřišel. Než slyš,

toť mužské kroky se ozývají.

Vystoupí Stefano.

Lorenzo. Kdo to sem spěchá v tichu večerním?

Stefano. Přítel.

Lorenzo. Co? přítel? Jaký přítel? Řekni jméno, příteli.

Stefano. Mé jméno Stefano, a zprávu mám,

že naše paní před svitáním již

se vrátí na Belmont. Až posud chodila

po svatých křížích, klečíc, prosíc tam

o šťastné manželství.

Lorenzo. Kdo ji provází?

Stefano. Nábožný poustevník a její služka.

Než, prosím rcete, vrátil se můj pán?

Lorenzo. Nevrátil, aniž jsme co o něm slyšeli.

Ted' ale, Jesiko, jdém do domu,
a k slavným hotovme se připravám,
na uvítání paní toho statku.

Vystoupí Lancelot.

Lancelot. Hola! Hola! He, ha, ho! Hola! Hola!

Lorenzo. Kdo volá?

Lancelot. Hola, ho! Neviděl jste pana Lorenca a paní Lorencovou? Hola! Hola!

Lorenzo. Přestaň už s tím hulákáním, člověče; – zde.

Lancelot. Hola! Kde? Kde?

Lorenzo. Zde.

Lancelot. Řekněte mu, že přišla pošta od mého pána, kteráž má plnou kapsu dobrých novin. Můj pán bude zde před ránem.

Odejde.

Lorenzo. Drahoušku, pojd', tam chcem je očekávat.

Však k čemu to? Proč jíti do domu?

Stefano, jděte vy, a oznamte

že vaše paní brzo přijede.

A hudebníky pošlete mně ven.

Odejde Stefano.

Jak sladce na tom pahorečku dřímá
měsíce zář! Pojd', zde si zasednem,
a nechť se hudba v sluch nám vluzuje;
vždy noc a jemný klid se shodují
se sladkým souzvukem. Posad' se, Jesiko.

Tam viz tu nebes bář, vykládanou
přehustě víčkami skvělého zlata.¹⁶⁾

Ba nejmenší tam kruh, jež spatřuješ,
v svém oběhu jak zbožný anděl pěje
v zbor Cherubinův zraků mladistvých.

Takého v nesmrtečných duších souzvuku!

Nám toliko to nelze slyšeti,

že kalný zemstva šat nás obestírá.

Vystoupí hudebníci.

Jen sem! Probud'te chvalozpěvem Dianu.

Své paní sluch zabavte zvukem nejsladším,
a hudbou volejte ji domů zpět.

Jesika. Mne sladká hudba vždycky zarmoutí.

Lorenzo. To proto, že tvůj sluch vždy napnut jest.

Viz divé, rozpustilé stádo jen,
neb mladých, nezřízených ořů dav,
jak skáčí, bečí, řehcí hlasitě,
dle způsobu své živé povahy.

Když však se ozve náhle trouby zvuk,
neb sluchy jme jim hudby lahoda,
tu všichni stejně hned se zastaví,
jich divost oka v jemnost změněna,
toť sladkým kouzlem hudby. – Protož básník pěje,

že Orfeus hýbal vodou, stromy, kamením,
an nic nemůž tak tvrdé, vzdorné být,
by neměnilo hudbou způsob svůj.

Muž, v němžto není hudby, nepohnut
jenž bývá sladkých zvuků snoubením,
jest schopen zrady, svedů, loupeže,
ruch jeho duše pustý jako noc,
a černý jeho chtíč jak Erebus;
nechtěj mu důvěřiti. – Hudbu slyš!

Vystoupí v pozadí Porcie a Nerissa.

Porcie. To světlo tam v mé síni plápolá.

Jak daleko ta malá svíce svítí!

Tak svítí dobrý skutek v světě zlém.

Nerissa. Té svíce nebylo, když měsíc svítí.

Porcie. Tak větší slávou menší ztemněna.

Přejasně náměstek co král se skví,
dokud tu není krále; jeho skvělost
pak odtéká jak potok pozemní
v střediště více vod. – Slyš! Hudba!

Nerissa. To jsou domácí vaši hudebníci.

Porcie. Již vidím, bez ohledu není dobré nic.

Ted' hudba sladčej' nežli za dne zní.

Nerissa. Tou lahodou ji daří tichost zde.

Porcie. Jak skřivan též i vrána mile zpívá,

když nevšímáno jich. I zdá se mi,

že slavík, kdyby za dne zpívat měl,

když každá kváče hus, za pěvce by

lepšího nebyl uznán nežli střízlik.

Jen časem mnohá věc se povznese

k své pravé ceně, pravé vzácnosti.

Však ticho! – S lunou dřímá tam Endymion,

a nechce zbuzen být.

Hudba umlkne.

Lorenzo. Tot' hlas,

nemýlím-li se, Porciin.

Porcie. Jak slepec kukačku, po špatném on

mne hlase zná.

Lorenzo. Vítejte, drahá paní!

Porcie. O spásu manželů jsme prosily,

jež bohda přijde naší modlitbou.

Navrátili se již?

Lorenzo. Dosud ještě ne.

Však dříve jich sem posel přikvapil

oznámit příchod jejich.

Porcie. Vejdi, Nerisso,

a příkaz sloužícím, by nic neřekli

o našem nebytí zde v domovu.

Taktéž, Lorenzo, vy a Jesika.

Troubení.

Lorenzo. Váš manžel zde. To jeho znamení.

Nemějte starosti, nic neřeknem.

Porcie. Ta noc jest, zdá se mi, jak choré světlo dne,

jen trochu bledší; den to takový,

jak když se za dne slunce ukryje.

Vystoupí Bassanio, Antonio, Graciano a jich družina.

Bassanio. My s protinožci měli bychom dne,

kdybyste chodila v nepřítomnosti slunce.

Porcie. Chci svítit vám, tož světlem nelehkým;¹⁷⁾

neb lehkou ženou v těžkost padá muž;

a to Bassaniu se nikdy nestaniž.

To zachraň Bůh! Jste, pane, doma vítán.

Bassanio. Dík vám; pozdravte mého přítele.

To onen muž, to jest Antonio,

jemuž tak bez konce jsem zavázán.

Porcie. Ve všem zavázán měl byste mu být,

neb on za vás, tak slyším, zcela byl.

Antonio. Nic více, v čemž by nebyl zcela vyrovnán.

Porcie. Jste, pane, velmi vítán v našem domě;

to jinak nežli slovy jevit chcem,

a protož stavím další zdvořilost.

Graciano a Nerissa zdají se stranou hovořit.

Graciano. K měsíci přísahám, křivdíte mi;

soudnímu písaři jsem dal jej v skutku,

však když vám to tak k srdci jít se zdá,

přál bych, by vykleštěn byl, kdo ho má.

Porcie. Aj, váda? A tak brzo? Oč ten spor?

Graciano. O malý zlatý kroužek, bídný prsten,

ježž dala mi; měl nápis pro každého,

jak nožířova báseň na noži:

Milujte mne a neopust'te mne.

Nerissa. Což o nápisu, a co o ceně?

Když jsem jej dala, přísahal jste mi
 jej nositi až k smrti hodině,
 a že i v hrobě s vámi ležet má.
 Již pro své těžké sliby, ne-li pro mne,
 jste měl být šetrnější a jej zachovat.
 Aj, soudcův písař! – Však to dobře znám,
 ten písař nemá vousů na bradě.

Graciano. Však bude míti, až se stane mužem.

Nerissa. Ba, z ženy-li se stane někdy muž.

Graciano. Při ruce té! Mladíku jsem ho dal;
 bylť to jen klouček, malý, scvrklý hoch,
 nic vyšší nežli ty, a soudcův písař,
 kluk štěbeta, za mzdu si jej vyžádal.
 Já nemoh' nijak mu to odepřít.

Porcie. Jeť hanou vám, bych přímo mluvila,
 že pryč jste dal své ženy první dar,
 jež s přísahou jste vložil na svůj prst,
 a tělu svému věrou připevnil.
 Též já milenci dala prsten svůj,
 i přísahal, že s ním se nerozloučí.
 Zde stojí; místo něj chci přísahat,
 že vždy jej zachová, jej s prstu nedá
 za všechno bohatství, co světem vládne.
 Aj Graciano, toť jste v skutku dal
 své choti k žalu valné příčiny.
 Mně tak se státi, zbláznila bych se.

Bassanio (*stranou*). Svou levici bych uťal přísahaje,
 že prsten ztracen její obranou.

Graciano. Bassanio dal soudci prsten svůj,
 jenž žádal jej a v skutku zasloužil.
 Pak přišel písař-hoch, jenž při psaní
 dost práce měl a můj si vyžebal.
 A pán i sluha nechtěli nic víc,
 než oba prsteny.

Porcie. Ký prsten dal jste, pane?
 Ten doufám ne, co jsem vám dala já.

Bassanio. Lži kdybych k vině mohl připojit,
 zapíral bych; vidíte však, můj prst
 víc nemá prstenu; onť zmizel již.

Porcie. Tak nevěrné jest vaše klamné srdce.
 Ba při sám Bůh! k vám v lože nejdu dřív,
 až spatřím prsten zas.

Nerissa. Taktéž i já,
 až svůj zas uhlídám.

Bassanio. Ó sladká Porcie!
 kdybyste znala toho, jenž má prsten,
 a znala toho, pro něž jsem jej dal,
 a potom věděla proč jsem jej dal,
 jak nemile jsem s prstenem se loučil,
 an nechtěli nic vzít než prsteny, –
 tu přísnost hněvu byste zmírnila.

Porcie. A kdybyste byl znal ctnost prstenu,
 neb zpoly tu, jež vám ten prsten dala,
 neb čestný slib, ten prsten zachovat,
 nebyl byste se loučil s prstenem.
 Aj, kdož by moh' tak nerozumný být,
 kdybyste bránit jej byl chtěl
 s jakousi horlivostí, – v nespůsobu
 vymáhat věc, jež vám jest svátostí.
 Však vím už od Nerissy, co mám věřit.
 Chci na to umřít, žena má můj prsten.

Bassanio. Ne choti! Na čest, duši přísahám!
 Nemát' ho žena, nýbrž doktor práv,
 jenž zamít' tři tisíce dukátů
 a žádal prsten. Dřív jsem odepřel,
 a odejít jej nechal mrzutého,

jenž chránil drahý život přítele.
 Co jsem tu, drahá paní, říci měl?
 Za ním jej poslat byl jsem donucen,
 neb stud a zdvořilost mne přemohly.
 Svou čest jsem nechtěl tímto nevděkem
 si poškvřnit. Odpuště, milá paní!
 Neb, při posvátných světlech noci té,
 vy tuším sama, jsouc tam přítomna,
 o prsten byla byste prosila,
 a vzácnému jej dala doktoru.

Porcie. Zachraňte, by sem doktor nepřišel,
 sic, jelikož má milý klénot můj,
 kterýž jste přísahal vždy zachovat,
 taktéž se štedrou stanu jako vy.
 Co mého, nic mu nechci odepřít,
 ni tělo své, ni lůžko manžela!
 Chci poznat jej, a jistě se to stane.
 Nespěte nikdy mimo dům, a střežte
 jak Argus mne, neb stane-li se jinak,
 a samotna-li budu: na svou čest,
 kterážto dosavad mým vlastnictvím,
 za souložníka vezmu doktora.

Nerissa. Já písaře. A protož pozor dejte,
 abyste samotnu mne nenechal.

Graciano. Nuž čiňte tak; jen ať ho nelapnu,
 sic písaři to péro zmodrchám.

Antonio. Jsemť neblahé té vády příčina.

Porcie. To netrap vás. Jste přece vítán zde.

Bassanio. Tu nutnou vinu odpusť, Porcie,
 a k doslechu všech těchto přátel zde
 ti přísahám, ba na tvé krásné oči,
 v kterýchž se vidím sám –

Porcie. Slyšíte to?
 V dvou očích mých se vidí dvojité,
 tož v každém oku jednou. Přisahej
 na dvoji bytost svou, a uvěřím.

Bassanio. Ne, slyš mne! Odpusť mi, a přísahám,
 že nikdy více slib ti nezruším.

Antonio. Svým tělem chtěl jsem jednou platit zaň,
 a bez muže, jenž má teď prsten váš,
 by bylo ztraceno. (*K Porcii*) Chci ručit zas
 svou duší, že váš manžel nezruší
 věrnosti vědomě už nikdy víc.

Porcie. Pak jste zaň rukojmí. Nuž, ten mu dejte,
 a kažte mu, by líp jej zachoval.

Antonio. Tu máš, Bassanio, a přisahej
 ten prsten zachovat.

Bassanio. Ó nebesa! Ten jsem dal doktoru.

Porcie. On mně jej dal. Odpuť, Bassanio!
 Neb za ten prsten doktor se mnou spal.

Nerissa. Ty, milý Graciano, odpusť též.
 Neb písař doktorův, ten malý, scvrklý hoch,
 za tuto cenu se mnou spal tu noc.

Graciano. To podobá se silnic čistění
 v čas letní, když jsou samy čisty dost.
 Což rohouni jsme před zasloužením?

Porcie. Tak hrubě nemluvte. Jste všichni zdiveni!
 Zde příhodně ten list si přečtete.
 Pochází z Padvy od Bellaria.
 Shledáte, Porcie že byla doktorem,
 Nerissa písařem; Lorenzo zde
 to dosvědčí, že jsme hned po vás odjely,
 a právě nyní přišly. Do domu
 jsem ještě nestoupla. – Antonio, jste vítán.
 Mámť lepších novin pro vás v zásobě,
 než možno doufat vám. Otevřte tento list,

a najdete, že tři z korábů vašich
přebohatě se v přístav vrátily.
To nesmím říci, jaká náhoda
ten list mi zjednala.

Antonio. Ját' oněměl.

Bassanio. Vy doktorem? A já vás nepoznal?

Graciano. Vy pisařem, co mne chce zrohatit?

Nerissa. Ba ano; pisař, jenž to činit nemyslí,
leč tenkrát, bude-li kdy z něho muž.

Bassanio. Buď, sladký doktore, mým souložníkem,
a jsem-li pryč, pak lehni k ženě mé.

Antonio. Mně s životem jste vrátila i živnost.

Zde dočítám se, že koráby mé
jsou šťastně v přístavu.

Porcie. Což vy, Lorenzo?

Těž pro vás pisař můj má dobrých novin.

Nerissa. A dám je bez odplaty za psaní.

Od bohatého žida vám a Jesice
zde zápis nesu, jímž po jeho smrti
vám všechno jeho jmění připadne.

Lorenzo. Ó krásné paní, manu sypete
na cestu hladových.

Porcie. Již svítá den.

A přec, jsem' jista, nejsou zcela vám
ty věci jasné. – Pojd'te do domu.

Tam nám otázky své jen předložte,
a všechny chcem je věrně zodpovídat.

Graciano. Nu staň se tak. Otázkou první buď,

již musí Nerissa mi odpřisáhnout:

Raděj-li chce až k příští noci bdít,
či před svítáním teď' na lože jít.

Tmavého dne si potom musím přátí,

bych s doktorovým pisařem moh' spáti.

Co živ mne nepoděsí žádná věc už dále,
jak prsten Nerissin, bych zachoval jej stále.

Odejdou.

Poznamenání.

¹⁾ *Tam kde koráby vaše.* V originalu „argosies“. Za časů Shakespeara nazývaly se tak koráby velkého nákladu, bezpochyby galeony, jakýchž Španělové užívali k obchodnickým cestám do východní Indie. Vlastně pochází ten název od starořeckého korábu „Argo“, na němž Jason se svými Argonauty do Kolchisu se plavil.

²⁾ *Ját' stále bych jen trávy škubal.* Chtěl-li kdo zpytovat, z které strany vítr věje, položil chumáček uškubnuté trávy na otevřenou dlaň, a podle jejího pohybování se pak řídil.

³⁾ *Statného Ondřeje.* Jméno korábu Antonia.

⁴⁾ *Při sám dvouhlavý Jan!* Janus, dvouhlavý bůh Římanův, zadní hlavou hledící do minulosti, přední do budoucnosti. Jeho chrám se otevíral v době vypovězené války.

⁵⁾ *Francouz stal se tuším jeho rukojmím.* Narážka na spojení se Francouzů se Skoty. Francouzové podporovali obyčejně Skoty v jich půtkách s Angličany.

⁶⁾ *do kteréhož váš prorok ten Nazarenčan etc.* Výtečná to věta v ústech žida na vyličení jeho židovského charakteru. Jeho způsob mluvení, jeho obrazy, jeho ústíčky jeví dokonalého, úplného žida

⁷⁾ *Že strakatá a peřestá jehňátka.* Viz Mojžíšovu Genesis XXX. 37.

⁸⁾ *Na důkaz kdo má červenější krev.* Červená krev byla podle staré tradice znamením udatenství. Smysl tedy této věty: Kdo z nás dvou je udatnější.

⁹⁾ *Má-liž kdo v Italii pěknější tabulku.* Chiromantický název pro otevřenou dlaň. Lancelot přeje si sám štěstí k příznivým významům, kteréžto v liniích své dlaně pozorovati se domýšlí.

¹⁰⁾ *a přijíti v nebezpečnosti života na cípu peřiny;* narážka na nebezpečnosti, v něžto se ženěním ubíhá.

¹¹⁾ *můj mladý pán očekává vašeho záchodu.* V originalu vlastně: my young master doth expect your reproach. (Můj mladý pán očekává vaší výčitky.) Vtipkující Lancelot užívá toho slova místa „aprouch“, t. j. vašeho příchodu. V českém nedal se Lancelotův vtip lépe přeložiti.

¹²⁾ *že můj nos začal krváceti v poslední černý pondělek.* V angličtině „black monday“. Tak byl zván velkonoční pondělek, poněvadž v ten den 4. dubna 1360 mrazivou povětrností mnoho vojínů zahynulo v táboře Edwarda III., kterýž tenkrát se svým vojem Paříž oblehal.

¹³⁾ *Jak mnoho by se vybralo sedláctva.* Smysl toho: jak mnoho by se našlo sprostoty mezi vznešenými, a jak mnoho by se vyloučilo ušlechtilosti ze sprostoty.

¹⁴⁾ *Jev zevnitřní nebývá uvnitř týž.* Hlasný to dodatek Bassaniova přemítání, jak by v myšlénkách započatou řeč tím ukončil.

¹⁵⁾ *Že ten nemůže snéstí sele zející.* Shylok zde miní pečené sele, ježto se tenkrát, jak i za našich časů, s otevřenou tlamou na stůl stavělo.

¹⁶⁾ *Přehustě víčkami skvělého zlata.* V originalu „patines“, v latině „patina“ poklůpek na kalichu.

¹⁷⁾ *Chci světlem býti, nikoli však lehkou.* V originálu: „Let me give light, but let me not be light.“ Hra se slovem „light“, ježto vyznamenává „světlo“ a „lehký“. V češtině nedalo se to nikterak přetlumočiti, aby smyslu nebylo uškozeno.